

VYRIAUSYBĖ NUSPRENDĖ NEPIRKTI “MAŽEIKIŲ NAFTOS” AKCIJŲ IŠ “WILLIAMS”. “YUKOS”PRIPAŽINTA STRATEGINE INVESTUOTOJA

Vilnius, rugsėjo 4 d. (ELTA). Vyriausybė atvėrė kelią Rusijos kompanijai “Yukos” įsigyti “Mažeikių naftos” akcijų kontrolinį paketą (53,7 proc. akcijų), nes apsisprendė nepirkti šios įmonės akcijų iš ją dabar valdančios JAV kompanijos “Williams”, kuri dėl finansinių sunkumų nutraukia savo verslą Lietuvoje.

Vyriausybė taip pat nutarė pripažinti “Yukos” strateginio investuotojo “Mažeikių naftos” bendrovėje teisių perėmėją iš “Williams” ir siūlo Seimui atitinkamai pakeisti akcinių bendrovių “Būtingės nafta”, “Mažeikių nafta” bei “Naftotiekis” reorganizavimo įstatymą.

“Yukos” jau turi 26,85 proc. “Mažeikių naftos” akcijų ir galės padvigubinti tą paketą. Jeigu Vyriausybė būtų pasinaudojusi teise įsigyti dalį “Williams” turimo akcijų paketo ir padidinti savo dalį beveik iki 57 proc., ji vis tiek negalėtų valdyti “Mažeikių naftos” - pagal ankstesnius susitarimus su amerikiečiais tokią teisę perims jų akcijų paketą perkanti “Yukos”.

Vyriausybės posėdyje tą klausimą pristatęs ūkio ministras Petras Česna teigė, kad ir padidinusi savo akcijų paketą “Mažeikių naftoje” Vyriausybė negautų papildomų jos valdymo galių, nes jas ribotų ankstesni susitarimai. Kartu ministras teigė, kad Vyriausybė daugeliu atvejų “Mažeikių naftos” bendrovėje turi veto teisę, kol valdys ne mažiau kaip 10 proc. bendrovės akcijų.

P.Česna posėdyje minėjo, kad akcijoms įsigyti bei daliai “Williams” kredito “Mažeikių naftai” padengti valstybė turėtų skirti apie 96 mln. JAV dolerių, ir tai būtų didelė našta biudžetui. ELTA anksčiau pranešė, kad prieš pat Vyriausybės posėdį Tėvynės sąjungos prezidiumas pareiškė didelį susirūpinimą ir nepasitenkinimą dėl Vyriausybės skubėjimo perduoti “Mažeikių naftos” įmonę Rusijos kompanijų kontrolei.

1999 metų spalio pabaigoje “Williams” už 75 mln. JAV dol. iš valstybės įsigijo 33 proc. “Mažeikių naftos” akcijų paketą ir perėmė šios įmonės valdymą. Šių metų birželį buvo pasirašytos “Williams”, “Yukos” ir Vyriausybės sutartys dėl “Yukos” investicijų į Lietuvos naftos koncerną. “Yukos” irgi sumokėjo 75 mln. JAV dolerių už “Mažeikių naftos” akcijų paketą. Po šio sandorio “Williams” ir “Yukos” priklauso po 26,85 proc.,

Gerbiamieji,

Eina į pabaigą mano, kaip Prezidento, darbo kadencija. Po kelių mėnesių Jūs, Lietuvos žmonės, ir vėl spręsite, kam patikėti valstybės vadovo pareigas.

Kaip ir Jūs matau, kad rinkimų kampanija jau įsibėgėja. Juntu: ką bedaryčiau, kiekvienas mano žingsnis šiandien bus aiškinamas kaip rinkimų kampanijos dalis. Tokia padėtis verčia mane anksčiau, negu galvojau, pasakyti Jums apie savo apsisprendimą.

Apsispręsti nebuvo nei lengva, nei paprasta. Jau esu minėjęs, kad asmeninių motyvų eiti į rinkimus neturiu.

Laisva, nepriklausoma Lietuva visada buvo mano tikslas, mano didžiausias troškimas. Aš dėkingas likimui, kad sulaukiau jo išsipildymo. Aš dėkingas Jums, brangūs žmonės, kad suteikėte man galimybę tarnauti atkurtai valstybei. Nuoširdžiai dėkoju Jums už pasitikėjimą, kurį jaučiau per visus penkerius darbo metus.

Stengiausi Jūsų pasitikėjimą pateisinti. Ne viskas pavyko. Neišvengta apmaudžių nesėkmių energetikos ūkyje. Nieko gero kol kas neišėjo iš “naujosios politikos”. Per lėtai dalis mūsų visuomenės brenda iš skurdo ir nepriteklių. Per lėtai juda mums visiems reikalingos socialinės reformos.

Kai kurie dalykai pavyko. Siekiau, kad mes kuo greičiau įtvirtintume savo valstybę de-

mokratinėje Vakarų bendruomenėje. Šiandien esame labai arti šio tikslo. Keitėsi vyriausybės ir Seimo daugumos, bet buvo išlaikyta pagrindinė Lietuvos kelio kryptis. Mūsų valstybė sustiprėjo, visuomenė tapo atviresnė, laisvų žmonių iniciatyva pastebimai daro mūsų bendrą gyvenimą geresnį, šviesesnį.

Matau daug jaunų, iniciatyvių žmonių ir tarp Lietuvos politikų. Matau rimtų kandidatų į Prezidentus, norinčių perimti iš manęs pareigas. Tai džiugina.

Kartu suprantu, kad mano atsisakymas kandidatuoti ant-rajai kadencijai nuviltų dalį žmonių, sumažintų pasirinkimo galimybes. Negalėčiau likti visiškai ramus ir nepamėginęs pabaigti pradėtų darbų. Jaučiu, kad turiu jėgų ir patirties, kuri mūsų valstybei šiuo - istoriškai tikrai atsakingu - metu dar gali būti naudinga.

Būtent tokie motyvai skatina mane šį vakarą pasakyti: taip, aš apsisprendžiau dalyvauti rinkimuose.

Jei Jūsų valia, mieli žmonės, man tektų ir toliau eiti Prezidento pareigas, siekčiau telkti visuomenės ir politikų jėgas spartesniam mūsų valstybės, mūsų gyvenimo modernizavimui, mūsų gerovės kėlimui, pilietinės bendruomenės stiprinimui. Stengčiausi ir toliau išsaugoti jėgų pusiausvyrą tarp Seimo, Prezidento ir Vyriausybės, neleisčiau įsigalėti vien-

partinei, uždarai politikai, kuri, mano manymu, šiuo metu Lietuvai nebūtų naudinga.

Šiandien vieni mano, kad Prezidentas turėtų būti dar aktyvesnis. Kiti sako, kad jis per daug kišasi į valstybės vidaus reikalus. Aš ir toliau būčiau aktyvus, Konstitucijos duotas galias išnaudojantis valstybės vadovas.

Jau dabar galiu pasakyti, kad mano rinkimų kampanija tikriausiai nebus tokia aktyvi ir išradinga kaip kitų kandidatų. Tiesioginės pareigos ribos mano galimybes labiau atsidėti rinkimų reikalams. Tikiuosi, kad mane suprasite. Kaip dirbantis Prezidentas turiu seniai suplanuotą, gana įtemptą artimiausių mėnesių darbotvarkę.

Jūs mane pažįstat, gerai žinote mano privalumus ir trūkumus. Tad neketinu - vargu ar tai būtų išvis įmanoma - rinkimų kampanijos metu kurti vienokio ar kitokio įvaizdžio. Sieksiu tik vieno: kuo aiškiau pristatyti savo poziciją, savo siūlomą Lietuvos perspektyvą.

Tikiuosi, kad rinkimuose varžysis programos ir idėjos. Kad pati rinkimų kampanija bus korektiška. Kad ji nesutrukdytų Vyriausybei, Seimui ir Prezidentui šį rudenį dirbti taip, kad būtų nuveikti valstybei ir žmonėms reikalingi darbai. To nuoširdžiai linkiu mums visiems.

VYRIAUSYBĖ JAU SENIAI ŽINOJO...

Vilnius, rugsėjo 4 d. (ELTA). Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) prezidiumas pareiškė didelį susirūpinimą ir nepasitenkinimą dėl Vyriausybės skubėjimo perduoti “Mažeikių naftos” įmonę Rusijos koncerno “Jukos” kontrolei. Tėvynės sąjungos prezidiumas ragina Vyriausybės narius suvokti kiekvieno asmeninę politinę atsakomybę priimant tokius sprendimus ir susilaikyti nuo aklo paklusnumo.

“Vyriausybės skubėjimas sprendžiant “Mažeikių naftos” visišką perleidimą Rusijos kompanijoms kelia didžiulį susirūpinimą ir pasipiktinimą. Nors Vyriausybė turi visą mė-

nesį laiko svarstyti ir spręsti, ar verta išpirkti dalį “Williams” kompanijos parduodamų akcijų, tuo susigražinant daugumą akcijų į savo rankas, ministras P.Česna jau dabar siūlo Vyriausybei to nedaryti. Matyt, Vyriausybės vadovas pageidavo būtent šio siūlymo, ir Vyriausybė tokį sprendimą šiandien skubiai ir padarys”, - rašoma konservatorių lyderio Vytauto Landsbergio pasirašytame pareiškime.

“Toks Vyriausybės elgesys dar sykį patvirtina nebe prie-laidą, o faktą, kad Vyriausybės nariai (pirmiausiai jos vadovas) jau seniai žinojo ir pritarė

(Nukelta į 4 p.)

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

■ IR KAUNO TARYBA PRITARĖ ELEKTRINĖS PARDAVIMUI RUSAMS

Kauno miesto taryba posėdyje apsvarsčiusi Kauno elektrinės privatizavimo konkurso rezultatus, patvirtino geriausius pasiūlymus pateikusių investuotojų - Rusijos bendrovės “Gazprom” valdomo konsorciumo ir Suomijos kompanijos “Fortium” - eilę. Už tai rugsėjo 30 dieną planuojamame bendrovės “Kauno energija” neeiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime įpareigotas balsuoti vicemerai Gediminas Budnikas, praneša ELTA.

Po audringų diskusijų, kuriose skambėjo ir raginimai nebeperduoti šilumos gamintojos - Kauno elektrinės, miesto Taryba balsų dauguma nusprendė, jog geriausius pasiūlymus pateikė du potencialūs investuotojai. Konkurso nugalėtoju pripažintas Rusijos bendrovės “Gazprom”, Lietuvos įmonės “Dujotekana” ir JAV įmonės “Clement Power Venture Inc.” konsorciumas. Jeigu šis investuotojas savo ketinimų atsisakytų ir derybos sužlugtų, Kauno elektrinę būtų siūloma įsigyti antroje vietoje likusiai Suomijos kompanijai “Fortum Power and Heat Oy”.

Konkurso rezultatus pristatęs “Kauno energijos” valdybos pirmininkas, Tarybos narys Ramūnas Garbaravičius priminė, jog Vokietijos energetikos bendrovių “Verbundnetz Gas AG” ir “Stadtwerke Leipzig” pasiūlymas neatitiko konkurso sąlygų.

Už antrą pagal dydį Lietuvoje termofikacinę elektrinę “Gazprom” vadovaujamas konsorciumas siūlo 116,5 mln. litų kainą ir nuo 400 iki 700 mln. litų investicijas.

Antroje vietoje konkursinėje eilėje likusi Suomijos kompanija “Fortum Power and Heat” už elektrinę mokėtų 115 mln. litų ir pasiūlė 56 mln. litų investicijas ir dar daugiau kaip 100 mln. litų einamiesiems remonto darbams.

R.Garbaravičius akcentavo, jog “Gazprom” konsorciumas siūlo palankiausius šilumos tarifus - 6,23 ct/kWh. Žadama, kad ši kaina nesikeis artimiausius penkerius metus.

“Kauno energijos” valdybos pirmininkas užtikrino, kad su būsimu pirkėju žadama pasirašyti tokią sutartį, kuria vadovaujantis būtų galima priversti investuotoją vykdyti visus įsipareigojimus. Kauno miesto taryba turės patvirtinti ir su būsimu pirkėju sudarytą elektrinės pardavimo sutartį, dėl kurios įmonės valdyba derėsis gavusi akcininkų pritarimą.

Tokiu Tarybos sprendimu liko patenkinti ne visi. Prieš pat posėdį nepasitenkinimą dėl ketinimų Kauno elektrinę parduoti “Gazprom” valdomam konsorciumui išreiškė keli Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos atstovai, prie Savivaldybės surengę piketą.

■ PO BENDRŲ PIETŲ VADOVAI - NEKALBŪS

Vilnius, rugsėjo 2 d. (ELTA). Prieš prasidedančią rudens sesiją bendrų pietų Prezidentūroje susitikę šalies vadovai buvo nekalbūs ir aptartus klausimus atsisakė komentuoti žiniasklaidai.

Pirmasis pietų stalą paliko Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas, išskubėjęs pirmininkauti 13 val. prasidėjusiam neeilinės Seimo sesijos posėdžiui. Premjeras Algirdas Brazauskas išeidamas iš Prezidentūros taip pat atsisakė kalbėtis su žurnalistais, teigdamas, kad apie viską, kas buvo kalbėta prie pietų stalo, informuos krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius. Pastarasis teigė, kad buvo kalbėta apie daug ką, kuriam nors vienam klausimui dėmesys nebuvo fokusuotas.

Krašto apsaugos ministras išskyrė Lietuvos karių dalyvavimą taikos misijose, tarp jų ir apie galimybę Lietuvos kariams vykti į Afganistaną, praneša ELTA.

Iš Prezidentūros pusės įvykusio pokalbio detaliau niekas nekomentavo.

■

BARONAS BUS LIETUVOS GARBĖS KONSULU

Vokietijos Bundestago parlamentinės ryšių su Baltijos valstybėmis grupės pirmininkas baronas Wolfgang von Stetten priėmė Ministro Pirmininko Algirdo Brazausko pasiūlymą tapti Lietuvos garbės konsulu Baden Viurtemberge.

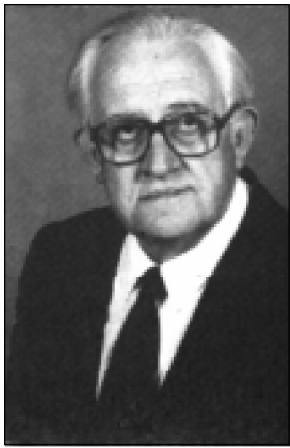
Anksčiau teiktas pasiūlymas, kaip Eltą informavo Vyriausybės spaudos tarnyba, buvo pakartotas ir priimtas vykusiame A.Brazausko susitikime su W.von Stetten vadovaujama delegacija.

Užimti garbės konsulo vietą W.von Stetten sutiko, kadangi nusprendė nedalyvauti artėjančiuose rinkimuose į Bundestagą. Ministras Pirmininkas labai palankiai įvertino ilgametę barono veiklą Lietuvos labui bei džiaugėsi stiprėjančiais Lietuvos ir Vokietijos Baden Viurtembergo žemės ryšiais.

Bundestago delegacijos nariai patikino, kad, nepriklausomai nuo rinkimų Vokietijoje rezultatų, ši šalis ir toliau remis pagrindinius Lietuvos siekius - narystę ES ir NATO.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Algirdas Pužauskas

Amerika paminėjo Rugsėjo 11-tosios teroristų puolimą New Yorke ir Vašingtone. Griežtą kalbą pasakė viceprezidentas Dick Cheney rugpjūčio 26 d. Jis sakė, kad Irako diktatorius neužilgo gali turėti branduolinę bombą ir jo planas siekia dominuoti visus Artimuosius rytus, kontroliuoti pasaulio energijos šaltinius, šantažuoti Amerikos draugus

Irako Užsienio reikalų ministras Naji Sabri al-Hadithi, kairėje, džiaugiasi išgirdęs iš Rusijos Užsienio reikalų ministro Igor Ivanov, kad Kremlius yra prieš Amerikos nusistatymą karo veiksmais pašalinti Irako prezidentą Saddam Hussein. *Reuters*

tame regione ir pačią Ameriką. Viceprezidento kalba buvo skirta JAV karių veteranų suvažiavimui, kurio dalyviai smarkiai plojo, išgirdę, kad Irako diktatorių reikia pašalinti geriau kuo anksčiau, negu per vėlai, kad diktatorius turėtų kuo mažiau laiko investuoti savo lėšas masinio naikinimo ginklams. JAV gynybos departamento radijo programos, skirtos Artimųjų rytų klausytojams, irgi labai pabrėžia Irako grėsmę. Viceprezidentas Cheney pabrėžė, jog Saddam Hussein jau yra parodęs, kad jis jau turi masinio naikinimo ginklų ir yra pasirengęs juos naudoti. Kalbėtojas minėjo, kad apie tuos teroro ginklus daug žino Irako piliečiai, pabėgę nuo diktatoriaus į užsienį. Jų tarpe buvo ir Saddam Hussein žentas, generolas Hussein Kamel, kuris buvo

AGUONOS GRAŽIAI ŽYDI

nužudytas Saddam Hussein įsakymu. Viceprezidentas pabrėžė, kad Saddam Hussein sutikimas vėl įsileisti į savo kraštą Jungtinių Tautų ginklų inspektorius neišspręstų Irako grėsmės.

JAV vyriausybei svarstant ką daryti su Irako užsienio politika ir kaip pakeisti šalies vyriausybę, Jungtinės Tautos paskelbė, kad naujoji Afganistano vyriausybė nesugebėjo sustabdyti opiumo aguonų plantacijų populiarumo. Jungtinių Tautų žemės ūkio ir maisto agentūra paskelbė, kad opiumo aguonos vėl pasiekė 1999 metų lygį. Aguonos yra svarbiausias heroino kvaišalų pagrindas. Afganistanas sudaro 70 nuošimčių opiumo pasiūlos pasaulyje, duoda valstybei apie 20 milijonų pajamų. Taliban milicijos

ginimą, nes vien Irane esą apie du milijonai opiumo ir heroino vartotojų, kurie “serga” ne-gaudami tų narkotikų. Jungtinių Tautų agentūra teigia, kad šiemet Afganistane buvo ap-sėta aguonomis 225,000 akrų žemės. Iš tų laukų bus derlius 150,000 akruose. Kita JT agentūra, kuri rūpinasi vaikų reikalais, paskelbė, kad aguonų laukuose dirba daug mažamečių vaikų, kurie išnaudojami dvarininkų, dirba už 1.20 dol. per savaitę.

Afganistane daug šeimų priklauso nuo dirbančių vaikų. Gausių šeimų berniukai pasitraukia iš mokyklų, ieškodami darbo. Miestų fabrikuose įprasta vaikams mokėti centais. Britanijos šalpos organizacija “Save the Children” teigia, kad garsus Irano ar Afganistano kilimai labai reikalingi vaikų mažų pirštų. Vaikai dirba po 10 valandų kasdien. Mazar-E-Sharif fab-riko savininkas pareiškė UNICEF atstovams, kad iš fabriko 1,000 darbininkų net 800 yra vaikai. Jauniausias yra 13 metų. Šalia pinigų darbininkai gauna iš ryto duonos, cukraus ir arbatos ir virtų pupelių priešpiečiams. Daugelis darbininkų nemoka skaityti ar rašyti. Vaikai neseniai grįžo iš pabėgėlių stovyklų kaimyniniuose kraštuose ir privalo dirbti, kad šeimos galėtų išsilaikyti naujose stovyklose jau savo tėvynėje.

Narkotikų ir kitų kvaišalų problemos yra palietusios ir Ameriką. Neseniai narkotikų piktnaudžiavimo agentūra klausinėjo Amerikos jaunimo atstovus didesniuose miestuose ir paskelbė, kad jaunimo atstovai pareiškė, kad marijuanos vartojimas šiek tiek sumažėjo, nors daugelis at-sakė, kad gauti pirkti kanapių lapų yra daugiau galimybių, negu pirkti cigarečių ar alaus. Aštuoni nuošimčiai pasakė apklausoje, kad 25 % moks-leivių matė kvaišalus parda-vinėjant mokyklose. Apie 56 proc. jaunimo pasakė, kad jie praneštų “valdžiai” jei pa-matytų kvaišalus parda-vinėjant mokyklose ar jų kie-muose. Tik 25 % pasakė, kad jie yra matę nelegalius nar-kotikus parduodant mokyk-lose, net 63 % sakė, kad jų mokyklos yra laisvos nuo narkotikų, vos 8 % sakė, kad jie žino ir mokytojų tarpe tokių, kurie naudoja narko-tikus.

(Nukelta į 3 p.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150
FAX. (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119-0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$40.00, first class - \$63. Single copy - 75 cents. Air mail overseas - \$115.00.

Prenumerata metams - \$40.00, pusei metų - \$25.00, pirma klase - \$63. Oro paštu į užsienį metams - \$115.00. Atskiro numerio kaina - 75 centų. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

PAMOKA LIETUVOS VYRIAUSYBEI

Užsienio lietuvius sukrėtė žinia, kad New Yorke buvo susitarta “Mažeikių naftą” atiduoti rusams. Sunku tkėti tokia žinia. Tačiau - ji tikra.

JAV korporacija “Williams International” šiuo savo elgesiu parodė visišką nesiskaitymą su Lietuva. Vyriausybė net nebuvo informuota, kad “Mažeikių nafta” perleidžiama rusams, nuo kurių norėta apsisaugoti. Nežinia, kokie yra užkulisiniai dalykai, bet faktas, kad Rusijos “Jukos” bendrovė perima Lietuvos didžiausią turtą. Pardavė slapčia, ją valdžiusi trejus metus. Teigiama, kad “Jukos” yra privati verslo bendrovė. Tiesa, ji priklauso vienam asmeniui, kuriam durys Kremliuje visados atviros. Jis sugebėjo užmegzti ryšius su užsienio bankais, kurie Rusijoje norėjo investuoti, ir savo žinion perėmė visą Rusijos išdą, ginklų prekybą, valstybės mokesčių išrinkimą ir net skolina pinigus savo valstybei. Dabar Michailo Chodorkovsky turtas vertinamas bilijonais dolerių.

Amerikos “Williams” kompanijos pasielgimas nepateisinamas. Perskaičius daugybę tuo klausimu žiniasklaidos pranešimų, nors ir stebint “Mažeikių naftos” tragediją iš toli, galima susidaryti neblogą vaizdą. Šie įvykiai vyksta beveik tuo pačiu metu, po dešimtmečių, kai JAV prezidentas 1945 m. Jaltos konferencijoje sutiko, kad Stalino režimas pasiliktų Lietuvoje. Žinoma, čia tik prekyba su žiauriais amerikietiškais bruožais. Juokingai atrodo ir JAV ambasadoriaus paskymas, kad “Williams” yra finansiniuose sunkumuose. Ambasadorius J. Tefft tik apgailestavo: “Gėda, kad taip atsitiko”. O mes prisimename, kad prieš tai buvęs JAV ambasadorius ragino sutikti su “Williams” atėjimu į Lietuvą. Dabar JAV galėtų padėti Lietuvai, kad ir suteikdama ilgalaikę 85 milijonų paskolą, su kuria ji galėtų išpirkti tas akcijas, už kurias “Jukos” moka “Williams” bendrovei. Nereikia užmiršti fakto, kad *The New York Times* neseniai rašė apie “Amoco” alyvos kompanijos pasitraukimą iš Sibiro didžiųjų alyvos laukų, kai “Jukos” buvo pasikvietusi amerikiečius išgręžti šulinius ir pastatyti siurbimo mašinas, įrengti vsas stotis ir pradėti tos alyvos prekybą. Kai visa tai “Amoco” įvykdė, tai “Jukos”, kurios savininkas yra minėtasis M. Chodorkovsky, įsakė amerikiečiams apieisti, investavus maždaug 300 milijonų dolerių. Tai turėtų žinoti Lietuvos vyriausybė. Ar Lietuva gali patikėti atsiųsto iš Londono anglų lordo Davis Owen saldžiažodžiamui, kuris yra “Jukos” atstovas, kad rusai jau nebe tie, kurie buvo Sovietų Sąjungos laikais. Ar tas lordas, kuriam rūpi tik pinigas, gali paaiškinti, kodėl Rusija dar nėra pasirašiusi su Lietuva sienų sutarties. Arba, kodėl Rusija neatlygina už okupacijos metu padarytą žalą Lietuvai, nes ji pasižadėjo, kaip tęsėja Sovietų Sąjungos darbų, atsilyginti visiems.

Netikėkime, kad tik prekyba įtaigojo “Mažeikių naftą” su visomis teisėmis pervesti Rusijai. Kodėl visa tai buvo daroma slapčia? Rusams visais laikais rūpėjo Lietuvos žemė. Labai gaila, kad Lietuvos vyriausybė nemokėjo ar nesugebėjo nuo jų apsisaugoti. Dabar dar yra gera proga apsisaugoti - Seimas turėtų sudaryti komisiją ir nedelsiant ištirti šią bylą, kad ateityje daugiau panašių įvykių nepasikartotų, ir nepatyrusiems derybininkams neleisti tartis Lietuvos vardu. Ką tik gauta žinia, kad ir Kauno elektros jėgainė atiduota rusams, nors vokiečiai daugiau siūlė. Tad koku keliu veda Lietuvos Vyriausybė mūsų tautą?

S. Tūbėnas

LIETUVIŠKŲ GENČIŲ
SUJUNGĖJAS IR KRIKŠTYTOJAS
KARALIUS MINDAUGAS

I

Ne taip seniai lietuviškoje spaudoje teko skaityti straipsnį, kuris nagrinėjo klausimą, kuris yra iš jų daugiau gerbtinas - Vytautas ar Mindaugas. Ir klausėjas pats priėjo išvados, kad vis tik Vytautas yra daugiau gerbtinas. Nes jis Lietuvos sienas nukėlė iki Juodosios Jūros, tam autoriui dabar aš statau klausimą, kuriam tikslui reikėjo veržtis į Juodąją jūrą?

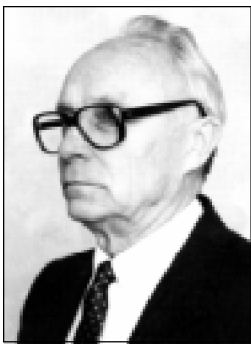
Lietuviai nebuvo vikingai ir į jūrą išplaukti nedrįso, be to, nebuvo ir prekybininkai. Vikingams reikėjo pietų Europos upių, kadangi jos buvo anų laikų greitkeliai, vedantieji į Juodąją jūrą. O per Juodąją jūrą buvo priėjimas prie Konstantinopolio, kuris tuo metu buvo buvusiosios Romos imperijos sostinė! O lietuviai besiverždami, per totorių stepes, juos prieš save nustatė ir Lietuvą įklimpo į nesibaigiančius karus su jais. Kulminacinis taškas buvo Vorkslos kautynės.

“Vorkslos mūšis. D. L. K. Vytautas apsaugojęs sutartimi su kryžiuočiais savo valdas vakaruose, pasitelkęs talkininkais lenkus ir kryžiuočius (nes popiežius šį žygį laimino, J. Ž.), išsirengė į karo žygį prieš totorius. Svarbiausias Vytauto žygio tikslas buvo sugrąžinti į Aukso Ordos sostą pas jį gyvenusį chaną Tochtamišių. Ir padaryti Aukso Ordą nuo Lietuvos priklausoma valstybe.

Mūšis įvyko 1399 VIII 12 prie Vorkslos upės krantų. Šiame mūšyje totoriai žiauriai sukovė sąjungininkus: žuvo net 20 kunigaikščių, jų tarpe Andrius ir Dimitrijus Algirdaičiai, o Vytautas, pasinaudojęs tamsa, vos paspruko. Naugardo metraštis šį mūšį pavaizdavo labai liūdnai: esą Lietuvos vaikus ištikusį didelę nelaimę (L. E. XXXIV pslp. 535-536).

Šis mūšis sudavė didelį smūgį Vytauto tolimesniems planams. Jis turėjo atidėti savo planą vainikuotis Lietuvos karaliumi. Ir buvo priverstas būti su Jogaila geruose santykiuose. Nes gal pusė jo karinių pajėgų, pasiliko gulėti Ukrainos stepėse. Tą savo planą jis tik tolyn atidėjo, bet jo neišsižadėjo. Jeigu Vytautas būtų šį mūšį laimėjęs, tai galbūt ir jo reikšmė Lietuvos istorijai būtų buvusi žymiai svarbesnė.

Mindaugas sugebėjo savo tikslus iki galo privesti. Jis sujungė palaidas lietuvių gentis. Tuo būdu įsigijo ir daug priešų. Nes kiekvienas kunigaikštis norėjo būti vyriausias! Taip pat buvo ir tokių, kurie krikščionybės įvedimui priešinosi. Truputį pažvelkime į ano laiko sąlygas. Krikščionybė Lietuvoje draugų beveik neturėjo. Nes savo veiksmais ji nepristatė, kaip meilės, bet kaip žudikų religija, kuri buvo kardu ir ugnimi nešama. Lietu-

Juozas Žygas

viams nenešė evangelijos, bet gaisrus ir mirtį. Galbūt kiekviena šeima savo šeimos vieną ar kitą narį, per tuos evangelijos nešėjus buvo praradusi. Krikščionybės apaštalus būtų galima palyginti su automatais besišvaistančiais politrukais arba stribais. Tokiu būdu jie pagarbos ir meilės iš lietuvių pusės negalėjo tikėtis.

Mindaugas krikščionybę nenešė nei kardu, nei ugnimi. Jis pirmoje vietoje rūpinosi pakrikštyti bajorus, kadangi jie svorį turėjo, ir paskui jie galėjo savo įtaka ir savo pavaldinius paveikti. Be to, dalis jų jau buvo turėję progos su krikščionybė ir iš arčiau susipažinti. Per įvairias derybas, turėjo progos ir pas kryžiuočius lankytis ir su jais derėtis ir juos iš arčiau stebėti. Turbūt matė, kad ne kovos lauke ir jie moka elgtis taip, kaip ir kiti žmonės! Be to, Mindaugo krikštas būtų buvęs Lietuvai žymiai naudingesnis. Nes Mindaugas sugebėjo išsiderėti Lietuvai ir bažnytinę provinciją. Tai reiškia, kad Lietuvos dvasininkai nebūtų priklausę Gnieznui ar Krokuvai, bet tiesiog Romai.

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 2 p.

Keliais sakiniiais

• **Tarptautinėje** spaudoje daug kritikos sukėlė Rusijos prezidentas Vladimir Putin, pagarsėjęs savo bičiulyste su JAV prez. George Bush. Putin pasmerkė tarptautinį terorizmą, tačiau pasirašė su Iraku daugiametę prekybos sutartį, siekiančią net 40 bilijonų dolerių, lyg nežinotų, kad Saddam Hussein svajonė įsigyti atominę bombą. Šalia ryšių su Iraku Putin išplėtė santykius su Iranu, kuriam pažadėjo pastatyti atominį Bushehr reaktorių, nors Irano ambicija yra įsigyti branduolinį ginklą. Rusija žada paramą statant tokius reaktorius savo mokslininkais. Neabejojama, kad reaktorių bei raketų statyba buvo nagrinėjama ir prez. Putino susitikime su Šiaurės Korėjos diktatorium Vladivostoke Kim Jong Il.

• **New Yorko** ligoninėse buvo užtikti du vyrai, kurie buvo įrašyti dingę teroro spro-

gimuose Pasaulio Prekybos centre. Paaiškėjo, kad po ilgo gydymo jie pasirodė gyvi. Vienas buvo gydomas Rockland Psichiatriiniame centre.

• **Prancūzijos** prezidentas Jacques Chirac pareiškė, kad bet kurie karo veiksmai Irake turėtų būti patvirtinti Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos, kitaip jie būtų nelegalūs.

• **Afganistane** dar neaišku, kokio didumo turėtų būti šalies kariuomenė. JAV specialių jėgų vadovybė mano, kad teks Afganistane laikyti dešimtis tūkstančių karių, kol bus pakankamas skaičius Afganistano vyrų. Nesutariama, ar pasienio apsauga priklausys kariuomenei ar bus sudaryta speciali milicija. Jungtinės Tautos mano, kad kariuomenė užtektų 60,000 vyrų. Juos jau treniruoja Turkijos karininkai. Kiti generolai kalba apie 150,000 vyrų ir net apie 700,000. Šiuo metu Kabul

mieste jau veikia 5,000 vyrų milicija, sudaryta iš įvairių tautų karių.

• **Komunistinėje Kinijoje** iškilo laisvosios rinkos problema, pajamų mokesčių nemokejimas. Žinių agentūra paskelbė, kad šis socialinis vėžys seniai ėda valstybę. Suimta buvo populiari filmų žvaigždė Liu, kuri sumanė savo gaudamą algą investuoti į žemę ir pastatus, tapdama labai turtinga. Valdžia skundžiasi, kad iš 50 turtingiausių Kinijos šeimų tik keturios sumokėjo savo pajamų mokesčius. Kiti užmiršo. Mokesčių įstaiga 1980 metais surinko mokesčių 19,000 dol. o pernai turėjo surinkti jau 12 bilijonų dol., bet jų nesurinko. Skelbiama, kad asmuo uždirbdamas per metus pusę milijono, turi atiduoti valstybei 9,000 dol.

• **Pietinėje Rusijoje**, netoli Čecėnijos sienos, nukrito ir

(Nukelta į 4 p.)

RUSIJOS PREZIDENTO LAIŠKAS

Vilnius, rugsėjo 5 d. (ELTA). Prezidentas Valdas Adamkus gavo Rusijos Prezidento Vladimiro Putino laišką, kuriame teigiama, jog labai svarbu sukurti palankias sąlygas Karaliaučiaus srities socialinei bei ekonominei dinamiškai plėtrai ir užtikrinti žmonių bei krovinių nevaržomą tranzitą tarp šio regiono ir likusios Rusijos teritorijos. Anot V.Putino, tai regioninės bei europinės svarbos klausimas, kurį reikėtų spręsti drauge, praneša ELTA.

V.Adamkui atsiųstame laiške V.Putinas pažymi, jog Lietuva, kaip gera Rusijos kaimynė bei Europos Sąjungos šalis kandidatė, konstruktyviai dirbdama su Rusija, “įneš savo indėlį kuriant vieningą europinę ekonominę, teisinę ir humanitarinę erdvę, bendrą Europą, kurioje nebus dirbtinių barjerų ir skiriamųjų linijų”.

Rusijos vadovas taip pat teigia, kad pastaraisiais metais Lietuvos ir Rusijos dvišaliai santykiai buvo aktyviai plėtojami. Prisimindamas praėjusiais metais Maskvoje įvykusį prezidentų susitikimą, V.Putinas pastebi, jog Lietuvos ir Rusijos politiniai ryšiai tapo intensyvesni ir turiningesni, aktyviau bendradarbiaujama transporto, energetikos, prekybos srityse, mezgami nauji kontaktai ieškant bendrų sprendimų į iškilusių iššūkius bei grėsmes.

V. Putino nuomone, geresnis tarpusavio supratimas bei pasitikėjimas leidžia kalbėti apie tikrą kaimynystę ir partnerystę.

PRIĖMIMAS LIETUVOS KARINIAME LAIVE

Ryga/Vilnius, rugsėjo 4 d. (ELTA). Baigdamas valstybinį vizitą Latvijoje, Prezidentas Valdas Adamkus Rygos jūrų uoste prisišvartavusiame Lietuvos karinių jūrų pajėgų laive “Vėtra” surengė priėmimą Latvijos Prezidentės Vairo Vykės-Freibergos ir pono Imanto Freibergo garbei, praneša ELTA.

Be Latvijos vadovės su sutuoktiniu, į priėmimą atvyko ir kadenciją baigęs Latvijos Prezidentas Guntis Ulmanis, Rygoje reziduojantys užsienio valstybių diplomatai, Latvijos Vyriausybės nariai, verslo bei kultūros atstovai.

Prieš iškilmingus pietus V.Adamkus turėjo galimybę apžiūrėti Rygos jūrų uostą - Prezidentui jis buvo pristatytas plaukiant laivu. Vėliau Laivybos kontrolės centre V.Adamkus susitiko su uosto vadovu ir aptarė Rygos ir Klaipėdos uostų bendradarbiavimo galimybes bei infrastruktūros plėtros projektus.

Prie Baltijos jūros esantys Rygos ir Klaipėdos uostai yra neužšalantys, abu yra svarbūs transporto kelių susikirtimo mazgai.

BŪSIMŲJŲ PAREIGŲNŲ PATIKRINIMAS

Norėdama užtikrinti, kad valstybės tarnyboje dirbtų tik nepriekaištingos reputacijos žmonės, Vidaus reikalų ministerija siūlo patvirtinti tvarką, pagal kurią specialiosios tarnybos pateiktą surinktą informaciją apie asmenis, siekiančius eiti arba einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje.

Vyriausybei siūloma, jog apie asmenis, kuriuos skiria Prezidentas, Seimo Pirmininkas ar Ministras Pirmininkas, informacijos pateikimas būtų privalomas. Informacija apie kitus tikrinamus asmenis būtų pateikiama tik juos skiriančiam ar paskyrusiam įstaigos vadovui ar politikui paprašius, taip pat Specialiųjų tyrimų tarnybos iniciatyva.

Informacijos gavėjai, norintys susipažinti su išlaptinta informacijos dalimi apie tikrinamus asmenis, privalės turėti įstatymų nustatyta tvarka išduotus leidimus.

TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

Atkelta iš 3 p.

Keliais sakiniais

sudužo didžiulis rusų statytas malūnsparnis, kareivių vadinamas “Karve”. Jame žuvo keturi pulkininkai ir 17 kitų karininkų, grįžtančių iš Čėčenijos. Šios radijas paskelbė, kad čėčėnai numušė malūnsparnį su raketa “Strela”. Malūnsparnyje buvo 147 žmo-nės, žuvo 116. Prez. Putin pasmerkė vietinius karius, kad jie nesilaikė draudimo skraidyti šios rūšies malūnsparniais, kurie naudojami tik ginklų pervežimui. Lėktuvas buvęs perkrautas ir nukrito į minų lauką. Rusijoje paskelbta gedulo diena.

- **Tarptautiniame teisme** Hagoj toliau tęsiamas Slobodan Milosevič teismas, tačiau teismas nutarė prailginti pertraukas tarp sesijų, nes kaltinamasis esąs silpnos širdies ir jam reikalingas poilsis.

- **Trinidado** premjeras paleido šalies parlamentą ir paskelbė rinkimus spalio 7 d.

- **Zimbabvės** premjeras Mugabe pradėjo dalinti baltųjų ūkininkų žemes savo partijos sėbrams. Vieną baltųjų ūkį Mugabe paskyrė savo žmonai, kuri atvykusi pareikalavo, kad

Dr. A. Račkauskas, Lituaniaistikos tyrimo ir studijų centro direktorius, apžvelgantis JAV ambasadoriui Lietuvoje John Tefft, kai jis lankėsi Čikagoj, Jaunimo centre, sukaupus lituanistikos lobius: archyvus ir gausią biblioteką.

AR DĖL “MAŽEIKIŲ NAFTOS” PAREIGŪNAI VEIKĖ TEISĖTAI?

Seimo narys centristas Gintaras Šileikis valstybės interesų labui ragina įvertinti kiekvieno “Mažeikių naftos” skandale dalyvavusio pareigūno priimtus sprendimus, jų veikimo arba neveikimo teisėtumą bei, esant pagrindui, patraukti juos atsakomybėn, praneša ELTA. Šis parlamentaras kreipėsi į generalinį prokurorą Antaną Klimavičių, Valstybės kontrolierių Joną Liaučių, Specialiųjų tyrimų tarnybos direktorių Valentimą Junoką, prašydamas pateikti išvadą dėl “Mažeikių naftos” privatizavimo bei po privatizavimo vykdyta veikla valstybei padarytos žalos, įvertinti su tuo susijusių valstybės pareigūnų veiksmų teisėtumą ir informuoti apie galimybes patraukti atsakomybėn neteisėtus sprendimus priėmusius asmenis.

G. Šileikio teigimu, AB “Mažeikių nafta” privatizavimas, po privatizavimo vykdyta veikla bei akcijų perdavimas Rusijos kompanijai “Yukos” kelia pagrįstas abejones, ar

valstybės pareigūnų veiksmai ir sprendimai pagrįsti ir teisėti. “Tačiau atskiriems politikams bei pareigūnams pateikiami kaltinimai dažnai tėra paskatinti politiniais tikslais, o pateikiami argumentai apsiriboja politiniais vertinimais”, - pastebi Seimo narys. Pasak jo, taip tarsi užmirštama, kad “Mažeikių naftos” byla prasidėjo Gedimino Vagnoriaus vadovavimo Vyriausybei metu, tęsėsi Rolando Pakso, Andriaus Kubiliaus ir tebesitęsia Algirdo Brazausko vadovavimo metu.

“Būtent valstybei padaryta žalos, priimtų sprendimų tei-

sėtumo įvertinimas turi tapti atspirties tašku nustatant AB “Mažeikių nafta” skandale dalyvavusių pareigūnų atsakomybę ir reikalavimo atlyginti padarytą žalą pagrįstumą. Jei nepradėsime vadovautis šiuo kriterijumi, nuolat deklaruojamas pareigūnų asmeninės atsakomybės klausimas taip ir apsiribos politinėmis spekuliacijomis”, - mano Seimo Jungtinės Centro sąjungos, Moderniųjų krikščionių demokratų sąjungos ir Lietuvos lenkų rinkimų akcijos frakcijos narys G. Šileikis.

VYRIAUSYBĖ JAU SENIAI ŽINOJO...

Atkelta iš 1 p.

šiam scenarijui, pagal kurį “Jukos” kompanija perims visą “Mažeikių naftos” įmonės kontrolę. Todėl šiandien Vyriausybė skuba - kiek galima greičiau ir paslapčia nuo visuomenės - anksčiau kažkieno duotus pažadus įteisinti. Tai rodo ir faktas, kad Vyriausybės atstovai su dideliu entuziazmu naudoja savo scenarijui palankią, matyt, “Jukos” kompanijos teisininkų parengtą, 1999-2002 metų sutarčių interpretaciją, kuri, mūsų įsitikinimu, yra visiškai netiksli”, - rašoma konservatorių pareiškime.

Šio dokumento autorių nuomone, šiais negarbingais tariamai kolektyviniais veiksmais siekiama pridengti asmeninę Premjero A.Brazausko politinę valią, kurią jis ne vieną kartą yra viešai išsakęs, - “Mažeikių naftos” įmonės kontrolę reikia atiduoti Rusijos naftos kompanijoms.

Konservatorių partijos prezidiumas primena, jog Lietu-

vos Konstitucija numato, kad tokie klausimai negali būti sprendžiami vien Ministro Pirmininko autoritarine politine valia.

“Kadangi Ministras Pirmininkas, būdamas informuotas apie nelabai slaptą dviejų kompanijų (būsimą trišalį) sandorį, dėl kurio derėtasi visus 2002 metus, neinformavo apie tai nei Prezidento, nei Seimo, Generalinė Prokuratūra turėtų ištirti, ar tuo nebuvo padaryta ne vien politinė, bet ir materialinė žala valstybės interesams.

Kviečiame Vyriausybės narius suvokti kiekvieno asmeninę politinę atsakomybę priimant tokius sprendimus ir susilaikyti nuo aklo paklusnumo”, - ragina Tėvynės sąjungos prezidiumas.

Rugpjūčio mėnesį “Jukos” ir “Williams International” susitarė, kad “Jukos” gali įsigyti “Williams” priklausantį AB “Mažeikių nafta” 26,85 proc. akcijų už 85 mln. JAV dolerių ir taip padvigubinti savo turimą paketą. Šį sandorį norima baigti iki šio mėnesio pabaigos.

Vilniuje, kilometro atstume nuo Gedimino pilies, kitoj pusėj Neries nuo šv. Petro ir Povilo bažnyčios, buvusio Tuskulėnų dvaro vietovėje 1993 m. buvo aptikta kapavietė. Tai sovietinio siautimo ir smurto masinis kapas, slėpęs nukankintų ar nužudytų (okupanto teismo “nuteistų”) aukų palaikus. Atkasta 1944-1947 nužudytų 706 žmonių kaulai, nustatyta 43 asmenų tapatybė. Anksčiau apie tai rašė periodika, 1994 prez. A. Brazauskas paskelbė aukų nužudymo aplinkybių ištyrimo dekretą Nr. 216. Šiais metais Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (LGGRTC) ir Valstybės saugumo departamentas (VSD) išleido Severino Vaitiekiaus paruoštą 312 psl. knygą, **Tuskulėnai: egzekucijų aukos ir budeliai (1944-1947)**. Knygoje dėstomi istoriniai faktai apie liūdną ir baisų sovietinės okupacijos etapą.

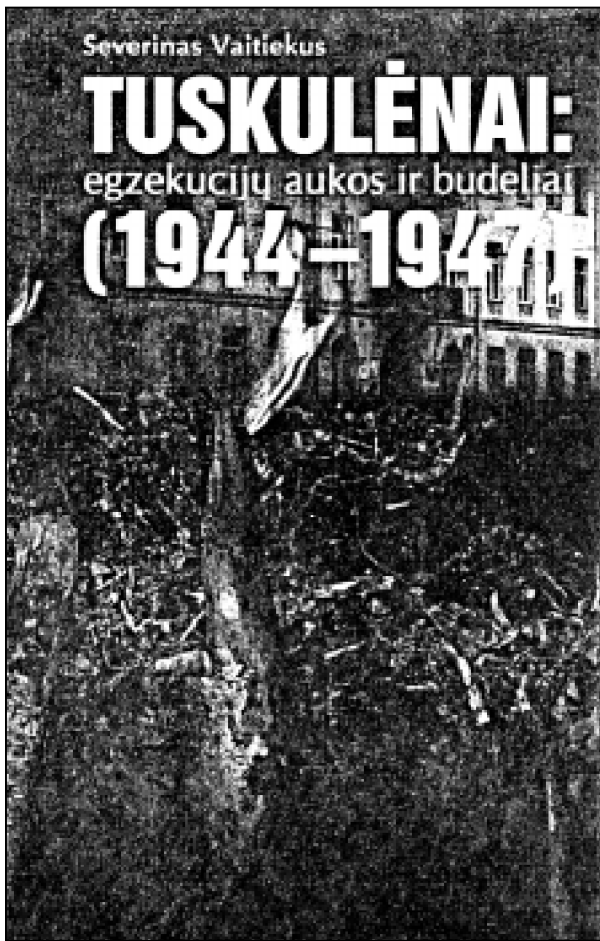
Savaime suprantama, nebuvo lengva šį leidinį paruošti, savo apimtimi jis nėra ir niekada nebus išsamus. Tačiau tai geriausias, vienon vieton sukauptas duomenų bei dokumentų rinkinys, ką šiuo metu turime. Matote, mirties bausmės nuosprendžių vykdymas SSRS buvo valstybinė paslaptis. Net KGB dokumentuose Tuskulėnų pavadinimas nėra minimas, o sakoma “buvusio vasarnamio tipo privataus ūkio teritorija Vilniaus mieste” (psl. 189). Leidinyje sutelkti okupanto duomenys iš išlikusių archyvų, kitų kraštų temą liečiančios literatūros, naudotasi 1994-1996 Tuskulėnuose vykdytų archeologinių kasinėjimų dokumentais.

Vilniaus miesto žemėlapių fragmentas. Tuskulėnų kapavietė pažymėta ženklu *. 2002 m.

SENAME DVARE... TUSKULĖNUOSE

Antanas Dundzila

I leidinio branduolį įveda skyriai apie sovietinio režimo dėsnius bei praktiką, liečiančią mirties nuosprendžius bei jų vykdymą. Tuskulėnų aukos daugumoje buvo žudomos vienu ar keliais šūviais į pakaušį - esminis faktas, keliantis budelio ir aukos paskutinių sekundžių vaizdą. Tačiau yra ir kitokių žudymo bei kankinimo žymių, apie kurias šiurpu skaityti. (Iš tikrųjų, knygoje yra vietų, kurias norisi pažymėti “Nerodyti vaikams, jaunimui”; tačiau atsikvėpus ir kiek pagalvojus - tų duomenų

reikia ir jaunimui, nes sovietų terorui dar ir šiandien Lietuvoje daug mažesnis dėmesys, negu vokiečių metu vykdymam.) Skyrius apie myriop pasmerktuosius atskleidžia, kad Tuskulėnuose buvo užkasami ne vien lietuviai: buvo vokiečių, rusų, lenkų ir kitų tautybių.

“Laidota” arba visiškai nuogus (panašiai, kaip vokiečių okupacijos metu kacetuose bei getuose), arba tik su apatiniais drabužiais. Manoma, kad taip buvo daroma dėl dviejų priežasčių. Pirmiausia siekiant nuslėpti nužudytųjų tapatybę, jei kapavietė kada nors būtų atrasta (sic!). Antra - atsižvelgiant į pokario nepriteklus, po egzekucijų drabužius galėjo naudoti gyvieji... Knyga nemini, bet dar galėjo būti ir trečia priežastis - okupanto muzikiškumas. Aukos daugumoje laidotos grupėmis, nuo keturių iki daugiau šimto žmonių duobėje. Tyrimai parodė, kad naudoti kokie tai chemikalai, turėjusieji spartinti palaikų sunykimą.

Istorijai svarbūs trys paskutiniai knygos skyriai: “Egzekucijų dalyviai ir budeliai”, “Nusikaltimų pėdsakų slėpimas”, “Kaip buvo atskleista Tuskulėnų paslaptis”. Žinant Lietuvos “atladumą” (bei mokamas pensijas) sovietinės okupacijos režimo dalyviams, dalyvių bei budelių pavardėse lietuvių mažai: įvairių karo tribunolų, skyrių mirties bausmės, ilgo kame sąrašė lietuvių vos keli. Budelių tarpe knyga lietuvių nėra vieno nepažymi. Argi lie-

tuviai Tuskulėnų istorijoje jau iš tikrųjų išliko “švarūs”, o gal čia tam tikras dabartinės valdžios “atsargumas”, šioks toks “politikavimas”?

Okupacine bei rezistencine tema besidomintis skaitytojas gali klausti: kas dar knygoje ypatingesnio, tam tikra prasme įdomesnio ar minėtino šioje apybraižoje? - Konkrečiai sužinome, kad atpažinti 43 palaikai, jų tarpe vysk. Borisevičiaus, vokiečių generolo Just, partizanų vadų Bacevičiaus, Semaškos (LGGRTC-o 2000 m. išleista knyga, Priesaika, Jonas Semaška-Liepa ir bendražygiai) Taunio ir kt. Vysk. Borisevičius, atrodo, buvo nušautas, o kai kurie kiti dar kankinti ar, šalia kulkos, brutaliai užmušti. Tai nauji, svarbūs duomenys tų asmenų biografijoms. Keista, kad neatpažintas kpt. Jonas Noreika - rezistencijos Generolas Vėtra. Dabar jau mirusi Noreikų duktė, Dalia Kučėnienė buvo gavusi savo tėvo bylos pilną nuorašą ir jai teigta, kad atpažinti tėvo palaikai. Tuskulėnų tai neliečia,

Automobilis GAZ. Tokiu automobiliu sušaudytieji, pridengus jų kūnus brezentu, iš NKGB (MGB) vidaus kalėjimo buvo gabenami į Tuskulėnus.

tačiau knygoje atsitiktinai paminėta, kad ne kas kitas, o V. Podoroga, anksčiau žudęs Tuskulėnų aukas, 1957 nužudė Lietuvos partizanų vadą A. Ramanauską - Vanagą.

Knyga gražiai išleista, iliustruota. Nuotraukų galėjo būti daugiau, yra statistinių duomenų lentelės. Knygos gale naudingi priedai, šaltinių bei literatūros sąrašas, pavardžių rodyklė. Patalpintos santraukos anglų ir rusų kalbomis. Beveik 15 puslapių angliška santrauka yra žemiau kritikos: labai prasta vertimo kalba, o redakciniu požiūriu - makalynė. Su vertimais į anglų kalbą LGGRTC-as tebevargsta. Šiaip gi leidinys tam kančių etapo nušvietimui yra labai reikalingas.

KLAIDOS ATITAIŠYMAS. A. Dundzilos straipsnyje, kuris buvo atspausdintas “Dirvos 32 Nr. (8-20-2002) JAV LB SOLIDARUMO ĮNAŠŲ... TRUPINIAI įvyko sumos klaida. Turi būti: “Savo ruožtu, KV PLB-ei viso įnešė **tik \$682.50!**”, bet ne \$6,825.80. Atsiprašome.

Red.

Dar kelios mintys šalia knygos aptarimo:

Kai sužinota apie Tuskulėnų kapavietę, kilo sumanymas toje vietoje įrengti aukų atminimo parką ar pastatyti bent paminklą. (Lietuvoje taip pamėgtą vadinti) “Memorialą”. Pradėta galvoti ir apie projektus. Tačiau tuoj pat atsirado balsų, kad Tuskulėnuose buvo pakasti ir tikri nusikaltėliai, o gal net keli žydšaudžiai bei svetimtaučiai; kad koplyčia netiktų, nes aukų tarpe buvo ir ne katalikų... Mano manymu, tikroji priežastis buvo ta, kad sostinės žymioj vietoj nenorėta statyti memorialo sovietinės okupacijos žiaurumus priminti. (Panašiai atsitiko po kelių metų su atsiradusiais lenkų Armijos Krajovos dokumentais: “susirūpino” Lenkijos ambasadorius ir apie tą radinį daugiau nebegirdėjome.) Tai kas, kad Tuskulėnuose po žeme buvo pakasti kad ir kelių kriminalinių ir kitokių nusikaltėlių lavonai - okupantas Lietuvoje neturėjo teisės nė jų teisti, žudyti! Šalia šių, Tuskulėnuose pusę šimtmečio puvo daug rezistentų, partizanų, Lietuvos nekaltų žmonių, net vienas aukštas dvasiškis. Juos privalu atminti.

Iškasti kaulai vėliau buvo suvežti į buv. KGB rūšį, dabartinį muziejų. Neteikę kantrybės, kai kas iš giminių atpažintus palaikus atsiėmė privačiam palaidojimui. Kai paskutinį kartą mačiau, kartono dėžėse sukrauti kaulai tebestovėjo vienoje rūšio kameroje.

Jokio okupanto vykdytų žudynių ir Tuskulėnuose į žemę kišimo, chemikalais pylimo memorialo, turbūt, niekad nebus. Šiandien eina kalba apie Vilniaus centre surastus Napoleono karių palaikus (ar jų tarpe nebuvo nė vieno nusikaltėlio?), apie Valdovų rūmus... Beliko laiko klausimas, kada Vilniaus miesto valdžia Tuskulėnuose išdrįs statyti kokį nors viešos paskirties pastatą. LGGRTC-o išleista knyga apie aukas ir budelius gali likti vieninteliu memorialu senojo Tuskulėnų dvaro stulbinančios istorijos atminimui.

Vaitiekus, S., **Tuskulėnai: egzekucijų aukos ir budeliai (1944-1947)**, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras,

Vilnius, 2002.
Kaina nepažymėta.

NEW YORK, NY

VALDAS ADAMKUS
JUNGTINĖSE TAUTOSE

Valdas Adamkus, Lietuvos Respublikos prezidentas, su palyda atvyksta į Jungtinių Tautų pilnaties sesiją ir viešės New Yorke ir apylinkėse rugsėjo 10-13 dienomis. Rugsėjo 11 dienos metu dalyvaus New Yorko miesto mero rengiamose tragiškų įvykių prisiminimų metinėse įvairiose miesto dalyse. Vakare - 6:30 val. atvyks į susitikimą su lietuviais, kuris numatomas Union Congregational Church patalpose, 114th. St. ir Jamaica Ave., Richmond Hill, New York. Susitikimą rengia Lietuvos konsulas ir LB New Yorko apygarda. Atskiri pakvietimai nebus siuntinėjami. Visi kviečiami dalyvauti. Rugsėjo 12 d. prezidentas dalyvaus Jungtinių Tautų pilnaties sesijoje, turės įvairių kitų susitikimų. Numatomas susitikimas ir su New Jersey lietuviais. Prezidentą lydės didelė verslininkų delegacija. Rugsėjo 13 d. delegacija išvyks iš New Yorko.

PASKUTINĖ PRELATO A.RUBŠIO
KELIONĖ Į LIETUVĄ

Profesorius prelatas Antanas Rubšys buvo laidojamas Laukuvoje rugsėjo 6 dieną. Rugpjūčio 27 dieną New Yorke mirusio Lietuvos nacionalinės premijos laureato, Šventojo Rašto vertėjo, prelato, profesoriaus Antano Rubšio palaikai rugsėjo 4 dieną buvo atgabenti į Lietuvą, pranešė Eltai Lietuvos vyskupų konferencijos sekretoriatas.

12. 20 val. - Velionio palaikus pasitiko Vilniaus oro uoste, 14 val. palaikai buvo pašarvoti Vilniaus arkikatedroje, 18 val. čia aukotos šv. Mišios.

Rugsėjo 5 dieną po 9 valandos šv. Mišių Vilniaus arkikatedroje prelato palaikai buvo išlydėti į jo tėviškės parapiją - Laukuvą. 19 valandą Laukuvos bažnyčioje buvo aukojamos mišios, po jų giedami tradiciniai žemaičių "Kalvarių kalnai".

Rugsėjo 6 dieną po 12 valandos šventų Mišių prelatas A.Rubšys buvo palaidotas Laukuvos bažnyčios šventoriuje.

CHICAGO, IL

Tautinės sąjungos Čikagos skyriaus gegužinėje prie stalo stovi Leonas Narbutis ir Oskaras Kremeris, o kas sėdi prie stalo - foto reporteris nesurašė. Vyt. Jasinevičiaus nuotr.

Čikagos oro uoste - lietuviškos fotografijos

Visą rugsėjo mėnesį Čikagos O'Hare oro uoste eksponuojami žinomo fotografo Jono Tamulaičio darbai, praneša ELTA.

Jau vienuoliktą kartą rugsėjis Čikagoje paskelbtas vienybės mėnesiu ir abiejuose šio miesto oro uostuose vyksta įvairūs kultūros renginiai. Programoje "Mūsų mieste stiprinkime kaimynystę" dalyvauja ir Balzeko lietuvių kultūros muziejus, pateikęs J. Tamulaičio fotografijų kolekciją.

Fotografijose gražiai atsispindi Čikagos lietuvių istorija: tradicijų puoselėjimas, kova dėl Lietuvos nepriklausomybės, džiaugsmas ir pasididžiavimas ją susigrąžinus. Net penki milijonai keleivių rugsėjo mėnesį lankysis Čikagos oro uostuose. 50 tūkstančių žmonių juose nuolatos dirba.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$40,
PUSEI METŲ - \$25,
PIRMA KLASĖ - \$63,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$115.00

CLEVELAND, OH

Vyrų absoliučios ("Open") klasės vieneto medalistai: iš kairės - Eugenijus Krikščiūnas (Toronto) - III vieta, Romualdas Tarasevičius (Clevelando "Žaibas") su pereinamąja taure - I vieta ir Šarūnas Stanislovaitis (Čikaga) - II vieta. A. Gudėno nuotr.

DVIGUBAS TENISO TURNYRAS CLEVELANDE

II-sis Clevelando LSK "Žaibo" kvietinis lauko teniso turnyras ir kartu 2002 metų Š. Amerikos lietuvių pirmenybės įvyko liepos 27-28 dienomis, Euclid, Ohio. Varžybas rengė LSK "Žaibo" lauko teniso sekcija, kuriai vadovauja Algis Gudėnas.

Turnyre dalyvavo 21 žaidėjas (14 vyrų ir 7 moterų), iš jų apie pusę sudarė clevelandiečiai, kitą pusę - atvykėliai iš kitur, kurių tarpe 5 iš Kanados. Visi pirmų 3-jų vietų laimėtojai vienetuose ir pirmų 2-jų dvejetuose buvo apdovanoti autentiškais, skoningais ŠALFASS metinių žaidynių medaliais, suprojektuotais skulptoriaus Vytauto Raulinaičio 1958 metais.

Vyrų vieneto atvirose ("Open") varžybose dalyvavo 8 žaidėjai padalinti 2 grupes, iš kurių po 2 žaidėjus kvalifikavosi į pusfinalius. Pirmame pusfinalyje Romualdas Tarasevičius (Cl. "Žaibas") įveikė Eugenijų Krikščiūną (Toronto) 8:3, o antrame - Šarūnas Stanislovaitis (Čikaga) viršijo Kęstutį Jankauską (Washingtono "Vėjas") irgi 8:3. Finale, R., Tarasevičius nugalėjo Š. Stanislovaitį 6:4; 6:1, laimėdamas pereinamąją taurę ir aukso medalį. Trečią vietą - bronzos medalį laimėjo E. Krikščiūnas įveikęs K. Jankauską 8:1.

Moterų vienete 4 žaidėjos, žaidė taškų ("Round Robin") sistema: 1) Danutė Miselienė (Pittsburgh, PA.) 3-0, 2) Gražina Varnelienė ("Žaibas") 2-1, 3) Virginija Motiejūnienė ("Žaibas") 1-2.

Vyrų senjorų (45 metų ir vyresnių) vienete - 4 žaidėjai. Pirmiausia žaidė taškų sistema. Po to 2 pirmos vietos

kvalifikavosi į finalą, kur Kęstutis Kliorys ("Žaibas") įveikė Jurgį Vodopalą (W. "Vėjas") 7:6; 6:3. Trečią vietą užėmė Algis Gudėnas ("Žaibas"), pagal preliminarinio rato davinius.

Jaunių (18 metų ir jaunesnių) vienete tik 2 žaidėjai. Justinas Slavinskas ("Žaibas") įveikė Aleksandrą Sakenes ("Žaibas") 6:3; 6:3 ir 6:0; 6:1.

Mergaičių (18 metų ir jaunesnių) vienete 3 žaidėjos. Pirmiausia žaidė taškų sistema. Po to, dvi pirmos vietos žaidė finalą, kur Cassie Sakenes ("Žaibas") laimėjo prieš Vestą Dvareckaitę ("Žaibas") 8:5. Trečiąją liko Larisa Krikščiūnaitė (Toronto).

Vyrų dvejete, 6 poros žaidė vieno minuso sistema. Į finalą išėjo R. Tarasevičius E. Krikščiūnas ir A. Gudėnas) Š. Stanislovaitis, tačiau vos pradėtos rungtynės liko nesužaistos dėl audros. Vienok, laimėjimas užskaitytas R. Tarasevičiui / E. Krikščiūnui be žaidimo, kadangi kita pora negrįžo į varžybas po audros.

Mišriame dvejete 4 poros. Laimėjo D. Miselienė / K. Jankauskas finale įveikė V. Motiejūnienę / R. Tarasevičių 9:7.

Moterų dvejete - 2 poros. Laimėjo D. Miselienė / D. Krikščiūnienė (Toronto) prieš V. Motiejūnienę / G. Varnelienę 8:2.

Algirdas Bielskus

Moterų vieneto finalistės: iš kairės - Danutė Miselienė (Pittsburgh, PA) - I vieta ir Gražina Varnelienė (Clev. "Žaibas") II vieta. E. Krikščiūno nuotr.

LIETUVA IR PASAULIS

LIETUVAI SVARBU ĮVYKDYTI ĮSIPAREIGOJIMUS

Briuselis/Vilnius, rugsėjo 5 d. (ELTA). Narystės NATO siekiančioms šalims, kai jos gaus pakvietimą prisijungti prie Aljanso, svarbu bus įvykdyti priimtus įsipareigojimus. Tai, kaip praneša ELTA, Briuselyje krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius išgirdo iš NATO valstybių ambasadorių.

Lietuvos iniciatyva surengtuose darbo pietuose dalyvavo visų 19-kos valstybių misijų prie NATO ambasadoriai arba jų pavaiduotojai. Su vizitu į Belgiją atvykęs Lietuvos krašto apsaugos ministras Briuselyje išsikūrusios NATO atstovybės diplomatus supažindino su savo šalies pasirengimu narystei Aljanse, papasakojo apie politinį karinį bendradarbiavimą su kitomis valstybėmis, ginkluotųjų pajėgų reformą Lietuvoje. Jis informavo, jog Lietuva NATO plėtos procesą vertina kaip Aljanso pajėgumų plėtrą, galimybę sustiprinti tarptautinį saugumą.

NATO šalių diplomatai domėjosi Lietuvos parlamentinių partijų susitarimu krašto apsaugai skirti 2 proc. bendrojo vidaus produkto. Teirautasi, ar krašto apsaugos reikmių finansavimo tendencijos bus išlaikytos ir ateityje.

Pokalbio dalyviai palankiai įvertino Lietuvos iniciatyvą Baltijos regiono karinio bendradarbiavimo patirtį perteikti Pietų Kaukazo šalims. Pažymėta, kad šios patirties pritaikymo galimybę verta apsvarstyti Euroatlantinės partnerystės taryboje.

RINKIMAI VOKIETIJOJE

NEPAKEIS POŽIŪRIO Į LIETUVĄ-

Vilnius, rugsėjo 2 d. (ELTA). Galima politinių jėgų kaita Bundestage po ši mėnesį įvyksiančių rinkimų nepakeis Vokietijos požiūrio į Lietuvą, paramos euroatlantinės integracijos siekiamams. Tokį patikinimą Lietuvos Seimo Pirmininkui Artūriui Paulauskui perdavė Vokietijos parlamentarų delegacija, vadovaujama Wolfgang von Stetten. Pirmadienį Seimo Pirmininkas susitiko su Vokietijos Bundestago parlamentarų delegacija.

A. Paulauskas susitikime labai palankiai vertino W. von Stetten indėlį plėtojant dviejų valstybių parlamentų ryšius. “Geri Lietuvos Seimo ir Vokietijos Bundestago santykiai didele dalimi yra didelis Jūsų nuopelnas”, - pabrėžė A.Paulauskas. W. von Stetten yra ilgametis Vokietijos parlamentinės grupės ryšiams su Baltijos valstybėmis vadovas, daug prisidėjęs prie Bundestago ir Seimo bendradarbiavimo stiprinimo, sprendžiant aktualiausius Lietuvai klausimus.

Seimo Pirmininkui pasidomėjus rinkimų į Bundestagą prognozėmis, Vokietijos delegacijos atstovų, rinkimuose konkuruojančių partijų narių krikščionio demokrato W. von Stetten ir socialdemokrato Reinhold Hiller nuomonės išsiskyrė. Tačiau abu parlamentarai vieningai teigė, kad kaip bepasibaigtų rinkimai, Vokietijos pozicija dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje ir NATO nepasikeis.

Darbą Bundestage ir politiko karjerą baigiančiam W. von Stetten A. Paulauskas palinkėjo sėkmės kituose gyvenimo baruose. “Nepamirškite Lietuvos ir kuo dažniau lankykitės mūsų krašte”, - sakė Seimo Pirmininkas.

PRANCŪZIJA TALKINS LIETUVAI

Jei NATO viršūnių susitikime Prahoje Lietuva bus pakviesta prisijungti prie transatlantinės bendrijos, NATO kontaktinės atstovybės misiją iš Čekijos perimančiai Prancūzijos diplomatinei atstovybei Lietuvoje teks koordinuoti stojimo sutarties parengimą bei jos ratifikavimą NATO valstybių parlamentuose.

Kelyje į NATO Lietuvai talkinančių Čekijos ir Prancūzijos diplomatinį atstovybių vadovus priėmė Prezidentas Valdas Adamkus. Čekijos ambasadoriui Petrui Voznicai šalies vadovas padėkojo už darbą, koordinuojant NATO veiklą Lietuvoje. V. Adamkus sakė tikįs, jog dvejų metų darbo rezultatai bus tegiamai įvertinti Prahos viršūnių susitikime.

Prezidento nuomone, Prancūzijos ambasados veikla šiame kontekste įgaus ne mažesnę svarbą bei reikšmę. Prancūzijos diplomatinei atstovybei teks parengti stojimo sutartį bei koordinuoti jos ratifikavimą NATO valstybių parlamentuose, jei ši lapkritį Lietuva bus pakviesta prisijungti prie Aljanso.

Prancūzijos ambasadorius Jean-Bernard Harth V.Adamkų patikino, jog Prancūzijos ambasada užtikrins Čekijos ambasados, kaip NATO kontaktinės atstovybės, veiklos tęstinumą.

Kontaktinės NATO atstovybės misiją Prancūzijos ambasada iš Čekijos oficialiai perėmė nuo šio rugsėjo.

2000 metais šias pareigas perėmusi iš Norvegijos, Čekijos diplomatinė atstovybė įsteigė gynybos patarėjo postą. J.B.Harth po susitikimo žurnalistams sakė, jog ir Prancūzijos ambasada šiam darbui greičiausiai pasitelks papildomą ekspertą.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

Lietuvių fondo suvažiavimo pirmininkai - adv. Algirdas Ostis, fin. Povilas Kilius ir sekretorė Aldona Šmulskštienė. Z. Degučio nuotr.

THE COUNCIL ON
LITHUANIA MINOR
AFFAIRS
MAŽOSIOS LIETUVOS
REIKALŲ TARYBA

2002 08 30, Vilnius

Europos Sąjungos ir Baltijos jūros šalių
Ministrams Pirmininkams
ir J.E. LR Vyriausybės Vadovui
Algirdui BRAZAUSKUI

KAS GI YRA KARALIAUČIAUS KRAŠTO SUVERENAS?

Pastaruoju metu Rusijos Federacija rodo didelį aktyvumą dėl jos piliečių bevizio judėjimo per Lietuvos valstybės teritoriją į Karaliaučiaus eksklavą ir iš jo. Deja, tai nėra susirūpinimo dabartiniais Karaliaučiaus srities gyventojais ženklas. Apeliuodama į tariamą savo piliečių bevizio judėjimo laisvę, Rusija iš tikro siekia tarptautiniu lygiu įteisinti savo buvimą Karaliaučiaus krašte. Šis kraštas jai reikalingas kaip strateginis karinis placdarmas.

Primename, kad Karaliaučiaus kraštas pagal Potdsdamo Susitarimo VI skyrių “Karaliaučiaus miestas ir gretimos apylinkės” (City of Koenigsberg and the adjacent area). teko Sovietų Sąjungai, o ne konkrečiai Rusijai. Rusija čia liko pasiskelbusi Sovietų Sąjungos teisių ir pareigų perėmėja. Tačiau juk tas pats Susitarimo skyrius nustatė, kad galutinį sprendimą dėl Karaliaučiaus priims būsima taikos

konferencija. Kadangi Potsdamo susitarimas nėra galutinė tarptautinė sutartis, o Rusija nėra Sovietų Sąjunga, tai Rusija Karaliaučiaus kraštą administruoja ne *de jure*, o tik *de facto* ir neturi jokių teisių į šį kraštą.

Tam, kad sklerotinis pasaulis laikui bėgant patikėtų, jog Karaliaučiaus kraštas yra neatskiriama Rusijos dalis, Rusijos komunistai 1944-1949 metais įvykdė vietos gyventojų genocidą, krašto vietovardžius (iki 1938 m. birželio 3 d. 95% jų buvo ne vokiškos, o baltiškos kilmės) pakeitė rusiškais, kolonizavo ir militarizavo užgrobtą kraštą. Klastodama praeitį, rusų administracija išūliai ignoroja ir visus lietuvių istorinio ir kultūrinio palikimo šiame krašte įamžinimo siūlymus. Už 1500 km esančios Maskvos administruojamas Karaliaučiaus kraštas yra tapęs militarine, ekologinę, kriminalinę bei epidemiologinę gėsmę keliančiu Baltijos jūros šalių kaimy-

nu. Mums, lietuviams, labai svarbu, kad tai suprastų visi Lietuvos partneriai.

Iš viso to,kas pasakyta, aiškėja, kad pirmiausia reikia išspręsti pagrindinę Karaliaučiaus krašto problemą - nustatyti kas yra teisėtas šio krašto šeimininkas, apibrėžti jo statusą ir tik po to spręsti visus kitus klausimus, tarp jų šio krašto gyventojų judėjimo per Lietuvos valstybę klausimą. Tam reikia sušaukti Potsdamo Susitarimo (kurio nei tarptautinė bendrija, nei pati Rusija nekvestionuoja!) numatytą tarptautinę suinteresuotų šalių konferenciją. Žinoma, dalyvaujant ir labiausiai suinteresuotai pusei - Lietuvos Respublikai, nes didesnė Karaliaučiaus krašto dalis yra lietuvių etninės žemės ir lietuvių literatūrinės kalbos gimtinė.

P.S. Papildomos informacijos galite rasti mūsų organizacijos tinklapyje www.mlrt.lt

Mažosios Lietuvos reikalų tarybos pirmininkas
Vytautas Šilas

PARLAMENTARAI APIE “YUKOS” VEIKLĄ

Vilnius, rugsėjo 6 d. (ELTA). Seimo Liberalų demokratų frakcijos seniūnas Eugenijus Maldeikis neatmeta galimybės, kad “Yukos”, ketinanti pirkti “Mažeikių naftos” akcijas, ateityje turės koreguoti savo verslo strategiją.

Parlamentaras abejoja, ar “Yukos” pajėgs finansuoti šiai įmonei reikalingas stambias investicijas. E. Maldeikio nuomone, vienas iš realių “Yukos” ateities veiklos modelių, atsižvelgiant į esamą finansinę ir techninę įmonės situaciją, yra tai, kad “Mažeikių naftos” ga-

mykla gali būti parduota atskirai, o “Yukos” pasiliks tik Biržų “Naftotiekį” ir Būtingės terminalą, praneša ELTA.

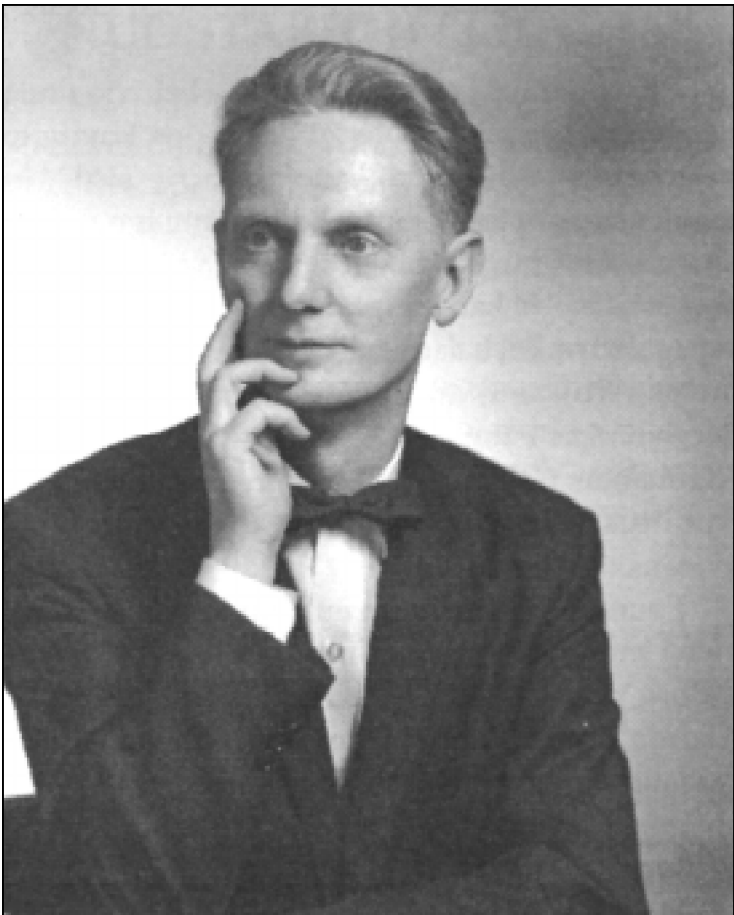
“Aš remiuosi tuo, kad reikalingos didžiulės investicijos. Ar pajėgs “Yukos” finansuoti?” - svarstė spaudos konferencijoje E. Maldeikis. Jo nuomone, toks modelis galėtų būti įgyvendintas ne dabar, o po metų ar dvejų. E. Maldeikio manymu, siekdama apsaugoti “Mažeikių naftą” Vyriausybė turėtų kuo aktyviau siekti pritraukti į įmonę tarptautines finansines institucijas.

Pasak Seimo nario Jono Liongino, Valstybės kontrolė turėtų patikrinti “Mažeikių naftoje” atliktas visas finansines operacijas “Williams” valdymo laikotarpiu.

“Man šiandien niekas neįrodė, kad 75 milijonai dolerių, kurie tariamai buvo sumokėti už “Mažeikių naftos” akcijas, pateko į Lietuvą. Kiek žinau, jie buvo pervesti į “Mažeikių naftos” sąskaitą Londone, tačiau apie jų judėjimą turėtų pasidomėti Valstybės kontrolė”, sakė J. Lionginas.

JERONIMAS KAČINSKAS - MUZIKAS IEŠKOTOJAS

Marija Luzytė

Šiais metais sukako 95-eri metai kompozitoriui, dirigentui, pedagogui, Lietuvos kompozitorių Garbės nariui, Klaipėdos miesto Garbės piliečiui, Lietuvos nacionalinės premijos laureatui Jeronimui Kačinskui.

Mus gyvenimas pastaraisiais metais verčia skubėti, pavyti tai, kas per sovietmetį buvo nepastebėta, nustumta, atmesta, nutolinta. Muzikos garasai nėra nei politiniai, nei nepolitiniai yra tik muzikai, kurie turi savo matymą, supratimą, kūrybinę dovaną. Didžiausios asmenybės išlaikė ir laiko, ir gyvenimo išbandymus, liko tiesūs ramūs ir dažniausiai kuklūs. Galbūt taip būtų galima apibūdinti Jeronimą Kačinską, šiais metais atšventusį savo gražų 95-erių metų jubiliejų. Turbūt muzika yra toji meno sritis, kuri verčia kūrybingą dvasią nepailsti, nenurimti ir, nepriklausomai nuo amžiaus, vis ieškoti, ieškoti. J. Kačinsko pastarųjų metų kūrybinis produktyvus yra būtent akivaizdus pavyzdys, jog kūrėjas nesustoja. 1996 metais pradėjęs parašė Ketvirtąjį styginių kvartetą, kurinį “Credo” - chorui, vargonams ir pučiamųjų ansamblui, pučiamiesiems “2000 metų Kristaus dangiškoji pasiuntinybė žmonėms”, kantata, moterų chorui Mišias.

Jeronimas Kačinskas gimė 1907 m. balandžio 17 d. Viduklėje vargonininko šeimoje. Todėl muziką jis girdėjo nuo pat kūdikystės. Tėvų pritiriamas Jeronimas anksti pradėjo mokytis skambinti. Ir kaip savo atsiminimuose rašo: “turėdamas tryliką metų, nutariau rašyti savo muziką. Ilgai truko, kol sukūriau keletą taktų. Tuomet atrodė, jog su muzika neišsiskirsiu niekada.” Vaiko mintys pasitvirtino ir Jeronimas Kačinskas visą savo gyvenimą pašventė muzikai. Baigęs Viekšnių vidurinę mokyklą 1923 m. rudenį įstoja į Klaipėdos S. Šimkaus muzikos mokyklos fortepijono skyrių ir jau 1928 m. mokyklos leidžiamas žurnalas “Atžalos” išspausdina pirmuosius J. Kačinsko chorinius kūrinius. Dar po metų gabus jaunuolis įstoja į Prahos konservatorijos kompozicijos skyrių ir 1930 metų pavasarį sukuria Pirmąjį styginių kvartetą. Tais pat metais baigia kompozicijos skyrių, o po metų ir konservatorijos dirigavimo skyrių P. Deceko ir M. Dolezilio klasėse ir A. Habos ketvirtatonių studiją. Perspektyvus jaunuolis kalbinamas pasilikti Prahoje, tačiau nugali Lietuvos ilgesys ir noras atnaujinti jos muzikinį gyvenimą. Dar besimokantį Klaipėdos muzikos mokykloje, tuo metu direktoriavęs J.

Žilevičius J. Kačinską vertino kaip mokinį, kuris “visuose muzikos dalykuose visada buvo pirmutinis ir savistovus, niekada nemėgo kitų mėgdžioti”. Pasak J. Žilevičiaus, jaunuolis jau gimė modernistu. Tad paragavęs Europos muzikinio gyvenimo, jis “gimęs modernistas”, norėjo ir Lietuvos muzikinį gyvenimą įtraukti į tą modernios muzikos sūkurį. Tačiau tai nebuvo paprasta.

Grįžęs į Lietuvą, jis rašo straipsnius muzikos temomis, pradeda leisti žurnalą “Muzikos barai”, dirba pedagogu Klaipėdos muzikos mokykloje, suorganizuoja muzikų progresistų draugiją ir parašo trijų dalių Nonetą, kuris 1932 m. rudenį atliekamas Lietuvoje nesulaukė gero įvertinimo. Paprasčiausiai nepratusiai prie naujovių lietuvių visuomenei buvo per naujos J. Kačinsko idėjos. 1937 m. J. Kačinsko dėka Lietuva buvo priimta į Tarptautinę šiuolaikinės muzikos draugiją. Londone 1938 m. nuskambėjęs jauno kompozitoriaus Nonetas turėjo neįtikėtiną pasisekimą. “Stebėjau si, kad atsидūriau lyg ir dėmesio centre. Atvykęs iš šalies, turinčios kitus muzikos vertinimo papročius, nesupratau Vakarų kultūros tradicijų”, - atsiminimuose rašo J. Kačinskas. Taip jaunas kompozitorius įsijungė į Europos avangardinę kompozitorių grupę į naujojo judėjimo srovę.

1938 m. J. Kačinskas pradeda eiti Kauno Valstybės radiofono simfoninio orkestro dirigento pareigas, o 1939 m. su radiofonu persikelia į Vil-

nių. Ten jis 1940 m. susituokia su Elena Slevaite. Dirba ir Vilniaus muzikos mokykloje, Vilniaus operos teatre pastato G. Verdi “Traviata”, G. Rossini “Sevilijos kirpėją”, rengia koncertus. Būdamas labai valingas ir ištikimas savo pažiūroms, jis nepaklusta nei sovietų, nei nacių reikalavimams, todėl priverstas 1944 m. pasitraukti iš Lietuvos. Patekęs į pabėgėlių stovyklą Vokietijoje, jis ir toliau neapleido muzikos, bet rengė lietuvių simfonines, chorinės muzikos koncertus.

1949 metų pavasarį Elena ir Jeronimas Kačinskai atvyksta į Ameriką, kur pradeda vargonininkauti Šv. Petro parapijos bažnyčioje. Daug dirbdamas J. Kačinskas bando patekti į Amerikos muzikinio pasaulio gyvenimą, su bažnyčios choru rengia viešus koncertus. 1951 m. sukuria mišias karaliaus Mindaugo krikšto 700 metų sukakčiai paminėti. Bostono bendra muzikinė atmosfera netiko, kitokiais metais matuojančiam muziką, Jeronimui Kačinskui. Džiažą jis laikė menkaverčiu menu, o JAV kompozitorių muzika jam “dvelkė mašinizmu, šalčiu ir lengvabūdiškumu”. Tačiau susipažinęs John Bavicchi, J. Kačinskas patenka į Berklee (Berklio) muzikos kolegiją, kur dėsto kompoziciją bei dirigavimą. Nors tai atsitiko ne taip greitai - tik 1967 m. Tais pačiais metais Bostone buvo surengtas pirmasis J. Kačinsko autorinis koncertas. Požiūris į Amerikos muzikinį gyvenimą keičiasi. J. Kačinskas gauna galimybę diriguoti amerikiečių chorams, simfoniniams orkest-

rams, tokiu būdu vis labiau įsitraukdamas į bendrą JAV muzikos pasaulį.

1976 m. gegužės Čikagos lietuvių opera pastato Kačinsko operą “Juodasis laivas”. Kačinskas buvo apdovanotas Lietuvių bendruomenės Kultūros tarybos Muzikine premija, Berklee muzikos kolegija suteikė profesoriaus-emerito titulą.

Tik 1987 m. Lietuvoje buvo surengtas pirmasis autorinis Kačinsko koncertas. 1991 m. Klaipėda pripažindama didžiulį J. Kačinsko indėlį miesto kultūriniam gyvenimui suteikia jam miesto garbės piliečio vardą.

Vis kirba klausimas, jeigu ne karas, kokių aukštumų būtų pasiekęs Jeronimas Kačinskas? Tačiau, šiandien jis tarsi, anot Vaižganto, Lietuvos deimantas ilgus metus tausojęs, ugdes ir kūręs lietuviškos muzikos tradicijas Bostono lietuvių bendruomenėje. Daug Kačinsko rankraščių, pasitraukus iš Lietuvos dingę, tačiau sąrašas leidžia manyti, kad kūrybinė dvasia, net ir didžiausio užimtumo metais, neleidė kompozitoriui nekurti. Turbūt išties geriausiai tiktų Kačinską vadinti gimusiu modernistu, nes dar jaunystės me-

tais, kalbėdamas lietuvių muzikos kūrybos klausimais, jis viename straipsnyje rašė: “Lietuviškas gali būti ne vien tai, kas betarpiškai jungiasi su senųjų liaudies dainų struktūra ir dvasia. Pažinkime, kaip XX amžiaus lietuvis traktuoja muzikos meną, kaip jis derina savo pažiūras su naujų priemonių atsiradimu.”

Amerikos lietuvių tautinės sąjungos Bostono skyriaus Kultūrinių subatvakarių valdyba ir Užjūrio Lietuva 2002 m. rugsėjo 29 d. (1:30 po pietų) organizuoja popietę skirtą Jeronimo Kačinsko 95-mečiui paminėti.

Programoje bus skaitoma muzikologijos daktarės Birutės Petrauskaitės paskaita “Jeronimo Kačinsko muzikinės veiklos pėdsakais” bei bus rodoma filmuota medžiaga skirta kompozitoriui. Renginys vyks Pietų Bostono piliečių klubo trečio aukšto salėje (368 West Broadway, South Boston).

Zitos Krukonienės, vienos iš ALTS narių, iniciatyva šiuo renginiu vėl bandoma atgaivinti Bostono lietuvių kultūrinių subatvakarių tradiciją, bandyti suvienyti Bostono apylinkėse apsistojusius lietuvius.

KETURIASDEŠIMTASIS “Dirvos” novelės konkursas

Skiriamos DVI PREMIJOS:

Pirmoji - 500 dolerių,
Antroji - 300 dolerių

Iš A.A. SIMO KAŠELIONIO
palikimo, kurį tvarko “Korp! Neo-Lithuania”
Vyr. valdyba

Tema: Autoriams suteikiama neribota teisė
patiems pasirinkti novelės temą
ir meninės išraiškos formas.

Paskutinė rankraščių įteikimo data - 2002 metų
lapkričio 1 d. (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti šiuo adresu:

*Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191*

Konkurse kviečiame dalyvauti visus lietuvių
rašytojus, gyvenančius Lietuvoje, JAV ar bet
kuriuoje kitoje valstybėje.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai
būtinai privalo būti perrašyti rašomąja mašinėle
arba kompiuteriu ir pasirašyti slapyvardžiu. Tą
patį slapyvardį užrašykite ant pridedamo
užkljuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus
tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tik
laimėjusių vokeliai bus atidaryti. Nepremijuoti
rankraščiai grąžinami tik autoriams prašant jų
nurodytu adresu.

Vertinimo komisija paprasta balsų dauguma
sprendžia ką premijuoti.

Veikėjai: Žmogus
Viltis
Vienatvė
Meilė
Mirtis

Žmogus: Mano gyvenime, kiek daug man davei. Ir gero, ir blogo. Skausmingo ir džiaugsmingo. Gyvenau dar tiek mažai, o tiek patyriau. Kokių staigmenų dar pateiksi? Kodėl neleidi atsikvėpti? Veji mane skaudžiai plakdamas. Žinau, kad tik per kančią su-prasiu, koks esi brangus, bet... Aš nebenoriu... Nebegaliu kentėti. Nebegaliu... Nebėra vilties...

Pasirodo Viltis. Šviesiu šil-kiniu rūbu susisupusi, tyliai, lengvu žingsniu įeina į kam-barį.

Viltis: Aš čia.
Žmogus: (išsigandęs pašo-ka) Kas tu?

Viltis: Aš visada šalia tavęs.
Žmogus: Kas tu esi? Vai-duoklis? Sąžinė? Kas?

Viltis: Aš tavo Viltis.
Žmogus: Viltis? (nustebęs) Viltis... (patylėjęs) Ko tau rei-kia?

Viltis: Noriu tave paguosti. Nuraminti...

Žmogus: Tikrai? (ironiškai) Kodėl manai, kad tau tai pa-vyks, Viltie?

Viltis: Nes visada esu šalia tavęs, kai tau manęs labiausiai reikia. Pažįstu tave. Labai ge-rai pažįstu. Niekada tavęs ne-palikdavau (pritupia šalia žmogaus, paglosto ranką). Vi-sada buvau šalia ir būsiu.

Žmogus: Nustok! Baik tai kartoti! (vaikšto po kambarį). Netikiu tavimi... Kai stovėda-vau ant bedugnės krašto, tu iš-garuodavai. Kai labiausiai rei-kėdavo - mirdavai.

Viltis: Žmogau, tu klysti. Ne-mirdavau. Tu tik stengdavaisi mane numarinti, o aš padėjau tau valdyti pasaulį.

Žmogus susimąstęs žiūri į ugnį. Iš padilbų dėbteli į Viltį. Tyla.

Viltis: Mes abu jį ir toliau valdysim. Aš visada būsiu šalia...

Viltis išnyksta tamsoje. Iš to-lumos dar aidi balsas: “Visa-da... Visada...” Stoja tyla. Žmogus stovi sustingęs.

Žmogus: Atleisk man. (su-klumpa). Atleisk... Atleisk...

Žmogus atsigula ant žemės, susiriečia į kamuoliuką, pra-deda snausti. Į kambarį įeina Vienatvė. Juodai baltu rūbu, tvirtu žingsniu prieina prie žmogaus. Žiūri į jį, linksi gal-vą, šypsosi.

Vienatvė: Ir vėl liūdi?
Paglosto Žmogaus galvą. Jis krūpteli. Po to staigiai pašoka.

Žmogus: Kas tu?

Išsigandęs traukiasi atatups-tas. Vienatvė ištiesia rankas.

Vienatvė: Kas aš??? Kas aš?

(lyg pati savęs klausų). Turbūt aš tavo šešėlis... Tavo

silpnybė ir stiprumas. Aš tavo vienatvė!

Kvatoja. Bando pagauti Žmo-gų, bet šis bėgioja po kambarį. Vienatvei tai atsibosta ir ji su-pyksta.

Vienatvė: Baik! Ne gaudynių žaisti atėjau. Nekankink senu-tės Vienatvės. (Atsisėda). Ma-tau visai baigi palūžti. (Užside-ga cigaretę). Fu! Kokia bjau-rastis! (Meta ją į židinį).

Žmogus: Vienatvė? Aš daž-nai būdavau vienišas...

Vienatvė: Tai aš būdavau šalia tavęs. (Nusijuokia)

Žmogus: Tu mane kankin-davai! (piktai surinka). Šlykš-tynė! (Suspaudžia kumščius)

Vienatvė: Liaukis! Pakaks! (Patylėjęs) Sakai kankinda-vau? Galbūt! Bet tik per šitą kančią tu suprasdavai, ko verta draugystė, meilė, pats gyveni-mas. Aš pas tave ateidavau, kai nuo tavęs nusigrėždavo drau-gai, kai išduodavo patys arti-miausi žmonės. Guosdavau ta-ve. (Prieina prie žmogaus). Kalbėdavau su tavimi. Tik ma-no balso negirdėdavai. (Paima žmogų už rankos).

Žmogus: Meluoji! (Šiurkščiai patraukia rankas). Aš būdavau vienišas net minioje, tarp dau-gybės žmonių. (Vienatvė tyli). Ko nutilai? Žadą užkando?

Vienatvė: Tu mano kūrinys... (Susiima už galvos). Aš tave sukūriau.

Žmogus: Ką tu paistai? Kal-bėk garsiau. Rodos, aš vėl ne-girdžiu tavo balso (piktai nusi-kvatoja). Kur tu? (Apsimeta, kad nemato Vienatvės). Kur?

Vienatvė: Įsileidai į širdį, dabar joje ir gyvensiu. (Trau-kiasi atbula). Tavo stiprybė - aš. Tik būdamas kartu su mani-mi suprasi, kas esi.

Žmogus: (atsidūsta): Vai-duoklių naktis... Tikriausiai ne prieš gera. (Žvalgosi po kam-barį). Kas dar mane aplankys? Trūksta dar vienos viešnios - Meilės. (Juokiasi). Bet juk meilės nėra. Jos tiesiog nėra.

Pasirodo Meilė, susisupusi į šilkinį rūbą, palaidais plau-kais, basa. Atsistoja už Žmo-gaus nugaros, žiūri į jį pakrei-pusi galvą, liūdnai šypsosi.

Meilė: Aš esu.

Žmogus lėtai atsisuka, žiūri pavargusiu žvilgsniu.

Žmogus: Meilė? (Nustebęs)

Meilė: Taip. Aš čia (Apkabina žmogų, kurį laiką nepaleidžia).

Žmogus: Aš maniau, kad tu...

Nuleidžia galvą lyg prasikal-tęs. Atsisėda prie židinio.

Žmogus: Eikš, prisėsk šalia

Pamoja ranką. Meilė prisėda šalia. Žiūri į Žmogų, o Žmogus į Meilę. Abu tyli.

ARLEKINAS BESIJUOKIANTI KAUKĖ

Vieno veiksmo pjesė

Ada Sutkus. *Peace Conference*

Žmogus: Vis dėlto tu esi (paliečia jos veidą). Kaip oras, vanduo ir saulė. Gyva...

Meilė: Taip. Gyva. (Šypso-si). Ir gyvenu visur: žolėj, danguj, žvaigždėj, žmogaus širdy. Manęs yra visur po truputį, visame pasaulyje.

Žmogus: (svajingai) renku, renku tave po trupinį. Ir nie-kaip nesurenku

Meilė: (nusijuokia) Tai neį-manoma, žmogui. Aš neturiu nei pradžios, nei pabaigos.

Žmogus: Tavęs tiek daug?

Meilė: Taip. Tiek daug.

Žmogus: Tai kodėl tavęs neužtenka visiems?

Meilė: Užtenka. Tik žmonės dažnai bando įkalinti mane, nors esu laisva, ir priklausau visiems.

Žmogus: Bet jei tavęs yra visur po truputį?

Meilė: Aš esu ne tai, ką tu gauni, o tai, ką duodi kitiems.

Žmogus: Aš daviau, bet at-gal negavau nė perpus tiek. Ati-daviau viską, mylėjau, bet...

Meilė: Žmogau, tu klysti (mei-liai žiūri). Tu nemylėjai. Tave buvo aplankę mano vaikai.

Žmogus: Kas jie?

Meilė: Susižavėjimas ir pri-sirišimas. Jie ieškojo vietos ta-vo širdyje.

Žmogus: Kas? (Patylėjęs). Susižavėjimas? (Nustebęs skės-teli rankomis). Vadinasi, tu labai panaši į savo vaikus. Kaip jus atskirti?

Meilė: (juokiasi) Mano vai-kai įpratę reikalauti atgalios už tai, ką davė. Aš, skirtingai nuo jų, neprašau nieko. Kai pajusi malonumą duodamas ir nekils mintis sulaukti gražos už tai, žinok - tai aš tave aplankiau.

Žmogus: Tu mokai mane į

pasaulį žvelgti kitomis akimis? Ačiū, Meile.

Meilė: Dėkok tada, kai žiūrė-si Mirčiai į akis. Nes dar daug kartų mane keiksi, pyksi ant manęs, melsiesi man. Dar daug kartų manysi, kad aš miriau. Tačiau kol gyvas paukštis, žolė ir saulė šviečia, kol yra žmo-gus, tol aš gyva.

Meilė pradingsta tamsoje. Žmogus ištiesia rankas.

Žmogus: Palauk! Aš tiek daug noriu tavęs paklausti! Pa-lauk... (Atsisuka į žiūrovus). Ji išėjo. Bet jaučiu ją šalia. Jau-čiu... (Pakursto ugnį). Ugnis kūrenasi, tačiau vis tiek šalta. (Susigūžia). Na ir naktis.

Žiūri į besikūrenantį židinį. Staiga ugnis plyksteli, pakilus iš kažkur atsiradusiam vėjui. Žmogus krūpteli. Apsižvalgo.

Žmogus: Kokių svečių dar sulauksiu?

Žvalgosi. Kampe pamato juo-dą siluetą. Tylėdamas bando įsižiūrėti į jį.

Žmogus: Nagi, išlįsk! Ko ten slepiesi? Matau tave! Sakyk, kas tu?

Mirtis: Aš - pabaigos pradžia. Žengia porą žingsnių į šviesą ir vėl staigiai grįžta.

Žmogus: (Nustebęs) Kas?

Mirtis: Daugelis mano, kad esu tamsa. Tačiau tiesa ta, kad jie per mažai mane pažįsta.

Žmogus: Baik kalbėti mįslė-mis. Sakyk savo vardą.

Mirtis: Mano vardas tariamas su baime, bet pagarbiai. Su pyk-čiu, kad nieko negali pakeisti ir kad reikia su tuo susitaikyti.

Žmogus: Kalbi užuomino-mis? Gerai, bet pasirodyk švie-soj, kad galėčiau geriau įsižiūrė-ti. (Palinksta į priekį). Na gi! (Nekantrauja sužinoti, kas sve-čias). Išeik! Išeik į šviesą!

Mirtis žengia porą žingsnių į priekį. Žiūri į Žmogų.

Mirtis: Aš bijau šviesos. Ji mane akina.

Žmogus: Nejaugi ten, iš kur tu atėjai, nėra šviesos?

Mirtis: Aš ateinu iš ten, kur šviesos vardas tariamas su baime.

Žmogus: Ar nepabosta tokioj juodumoj? Ar nesi vieniša?

Mirtis: Esu. Labai vieniša. (Patylėjęs). Dažnai prašau žmonių, kad jie mane lydėtų.

Žmogus: Lydėtų? (Nustebęs) Kur?

Mirtis: Į tylą ir ramybę. Į tamsą... (Liūdnai nusišypso).

Žmogus: Ir jie sutinka?

Mirtis: Taip. Tačiau vos tik išvysta šviesą, mane palieka. Išduoda... (Atsidūsta).

Žmogus: (Patylėjęs) O ko atėjai pas mane?

Mirtis: Prašyti, kad mane ly-dėtum. (Žiūri į žmogų maldau-jančiu žvilgsniu).

Žmogus: Tave lydėti? (Nu-stemba). Palikti viską ir išeiti?

Mirtis: Išsirikau tave, nes pa-mačiau - tavęs nevilioja šviesa. (Ištiesia ranką). Eime.

Žmogus: Tiesiog taip ir išei-ti? Nežinau... (Abejoja).

Mirtis: Einam... (Drąsina žmogų) Nebijok.

Žmogus: (Ištiesia ranką). Eime (Nusišypso, lėtai atsisu-ka į žiūrovus). Sudie! Aš dar su-grįšiu! Palydėsiu Mirtį, pažiū-rėsiu, koks pasaulis be šviesos, ir grįšiu. Lietum ar saulės spin-duliu! Sugrįšiu... Į jūsų sapnus. Grįšiu! (Išeina su Mirtimi).

*Virginija Dapkutė
Kelmė, Lietuva*

LIETUVIAI BALTARUSIJOJE

Rugsėjo 7 d. Minske vyko trečiasis Baltarusijos lietuvių bendruomenės suvažiavimas, kuris apsvarstė bendruomenės veiklą per pastaruosius trejus metus.

Šiuo metu Baltarusijoje gyvena apie 20 tūkstančių lietuvių. Lietuvių susivienijimai yra Minske, Gardine, Lydoje, Astravo, Varenavo, Breslaujos, Rodūnios rajonuose. Rimdžiūnuose ir Pe-lesoje veikia lietuviškos vidurinės mokyklos. Lietuvių folkloro ansambliai užima aukštas vietas Baltarusijos tautinių mažumų meno festivaliuose, koncertuoja per televiziją.

Baltarusijos lietuvių suvažiavime dalyvavo Tautinių mažumų ir išeivijos departamento generalinis direktorius Antanas Petraus-kas. Rugsėjo 6 d. vyko A. Petrausko susitikimai su Baltarusijos Respublikos kultūros ir švietimo ministrais.

J. Rumša, Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie LR Vyriausybės Informacijos analizės grupės vadovas

RENGINIŲ KALENDORIUS

RUGSĖJO 22 d., 5 v.v. Dievo Motinos parapijos svetainėje įvyks Clevelando ateitininkų susirinkimas ir vaišės.

RUGSĖJO 29 d., Lietuvių dienos metu Teatras “Žaltvykslė”: Žemaitės komedija “Trys mylimos” vyks Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia JAV LB Clevelando Apylinkės valdyba.

SPALIO 19-20 dienomis dailininko Rimo Laniausko ir stiklo menininko Jono Degučio meno darbų paroda Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Šeštadienį 6:00 v.v. iki 9:00 (atidarymas 7:00 v.v.) ir sekmadienį 11:00 v.r. iki 2:30 v.p.p. Rengia Korp! Giedra.

LAPKRIČIO 9 d., šeštadienį, “Exultate” choro 20-mečio jubiliejinis koncertas ir banketas.

LAPKRIČIO 17 d., nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. - Šv. Jurgio parapijos rudens šventė.

LAPKRIČIO 23 d., šeštadienį, “Lietuvos Dailės Muziejaus Ansamblio Kanklės” koncertas. Rengia JAV LB Clevelando apylinkės valdyba.

2003 m.

VASARIO 16 d. Nepriklausomybės Šventės Minėjimas Dievo Motinos parapijos auditorijoje.

KOVO 15 d. Karaliaus Mindaugo minėjimas. Rengia JAV LB Clevelando apylinkės.

BALANDŽIO 27 d. Lietuvių Meno Ansamblio “Dainava” koncertas Dievo Motinos parapijos auditorijoje. Rengia JAV LB Clevelando Apylinkės Valdyba.

Lietuvių Diena

Žemaitės dviejų veiksmų komedija

TRYŠ MYLIMOS

Chicagos dramos sambūris ŽALTVYKSLĖ

Režisierė Ilona Čepaitė
Scenografė Rasa Sutkutė
Teatrą globoja JAV LB Kultūros Taryba

Bilietai kainos 15 dol. ir 10 dol.
Platinami Dievo Motinos parapijos svetainėje,
telefonu užsakymai -
Mečys Aukštuolis 216/481-9928

Visus Clevelando ir apylinkių lietuvius kviečia
JAV LB CLEVELANDO APYLINKĖS
VALDYBA

2002 m. rugsėjo 29 d. sekmadienį, 4:00 p.p.
Dievo Motinos Parapijos Auditorijoje

Prasidėjo DIRVOS vėjus

Visiems *Dirvos* prenumeratoriams bei skaitytojams buvo išsiusti loterijos bilietai su prašymu juos išplatinti. Loterijos tikslas yra padidinti kapitalą, kuris yra labai reikalingas DIRVOS leidybos kasdieninių išlaidų padengimui.

Dėkojame visiems, kurie jau atsiliepėte. Skatiname visus išbandyti laimę, grąžinti šakneles ir pagal išgales pridėti auką. Visų, AUKĄ pridėjusių, sąrašas bus paskelbtas DIRVOJE.

Loterijos traukimas lapkričio 1-mą dieną.

“Vilties” draugijos valdyba, *Dirvos leidėjai*

SPORTAS

KAUNE AISTRINGAI “SIRGS” IR V. ADAMKUS

Vilnius, rugsėjo 5 d. (ELTA). “Šimtmečio” rungtynėms su pasaulio vicečempione - Vokietija besirengiantys Lietuvos futbolininkai pirmą kartą buvo “palaiminti” ir šalies vadovo. Likus vos kelioms dienoms iki pirmųjų 2004 metų Europos čempionato atrankos rungtynių, Prezidentūroje visiems šalies rinktinės nariams linkėdamas sėkmės, rankas paspaudė Prezidentas Valdas Adamkus, praneša ELTA.

“Šios rungtynės gali nulėmti visą tolesnę Lietuvos futbolo ateitį. Tokio masto rungtynės gali padaryti lūžį”, - sakė valstybės vadovas, kaip pavyzdį paminėjęs Lietuvos krepšininčių pergalės. Šalies vadovas sakė, jog drauge su tūkstančiais sirgalių jis šauks ir ragins lietuvių Kauno futbolo stadione vyksiančiose Lietuvos ir Vokietijos rungtynėse.

“Mūsų šalis nuskambės Europoje ir pasaulyje, jei paro-

Teniso turnyro sekretorius Algirdas Bielskus įteikia auksinį medalį jaunių (18 metų ir jaunesnių) vieneto pirmos vietos laimėtojui Justinui Slavinskui (Clev. “Žaibas”). A. Gudėno nuotr.

A. † A.

BIRUTEI JUODĖNIENEI

iškeliavus Amžinybėn,
jos dukterį DALE su šeima,
sūnus EDMUNDĄ ir JURGĮ su šeimomis ir
visus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir
kartu liūdime.

*Jūratė, Juozas ir Linas Šepikai,
Judita, Kęstutis Petraičiai su šeima,
Antanina, Pranas, Auksė ir Rasa Petraičiai*

DIRVAI AUKOJO

K.Aglinskas, Kaneohe HI 25
S.Džiugas, Oak Lawn, IL 25
D.Degesys, Gates Mills, OH .. 20
V.Vaikutis, Stamford, CT 20
A.Liutkus, Cleveland, OH 15
K.Biškis, Downers Grove IL . 10
D.Svirskis, Brockton, MA 10
H.Kripavičius, Wlby, OH 10
V.Mačys, Sunny Hills, FL 10

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame.*

dysim teigiamą rezultatą”, - Prezidentui sakė Lietuvos nacionalinės futbolo rinktinės vyriausiasis treneris Benjaminas Zelkevičius. Pasak jo, futbole gali būti įvairių momentų.

Sportininkai pažadėjo parodyti, kad Lietuva moka žaisti futbolą. Dėkodami Prezidentui už priėmimą ir linkėjimus, futbolininkai teigė, kad tai jiems suteiks papildomos energijos aikštėje.

Gerau nusiteikę futbolininkai V. Adamkui pasiūlė dalyvauti ir treniruotėje. Mat šalies vadovas prisipažino pats išgyvenęs futbolo aistrą, kai dar būdamas gimnazistu Kaune žaidė futbolą.

Prezidento linkėjimų išklause sportininkai šalies vadovui palinkėjo sėkmės rinkimų kampanijoje.

• Lietuvos - Vokietijos nacionalinių rinktinė futbolo rungtynės, kurios įvyko rugsėjo 7 d. Kauno S.Dariaus ir S.Girėno sporto centro stadione, kelė milžinišką susidomėjimą. Jau antradienio vakarą į šias istorines rungtynes buvo parduoti visi bilietai. “Žinoma, labai malonu, kai prieš rungtynes futbolo komandą pakviečia net šalies Prezidentas. Tai rodo, kad vėl atgyja susidomėjimas futbolu. Tik atvykau į Lietuvą ir iš kalbų girdžiu, kad rungtynės su vokiečiais sukėlė milžinišką ažiotažą”, - sakė Lietuvos nacionalinės futbolo rinktinės bei Graikijos “Fostira” komandos vartininkas Gintaras Staučė.

Stebėti varžybų atvyko apie tūkstantis vokiečių. Pagrindiniuose Kauno viešbučiuose jau prieš kelis mėnesius užsakytos visos vietos.

Šiaurės Amerikos Lietuvių teniso turnyro vyrų senjorų (45 metų ir vyresnių) vieneto laimėtojai: iš kairės - Algis Gudėnas (Clev. "Žaibas") - III vieta, Kęstutis Kliorys (Clev. "Žaibas") - I vieta ir Jurgis Vadopalas (Washingtono "Vėjas") - II vieta.

GERIAUSIA NUOTRAUKA - "AITVARAI ATOSTOGAUJA"

Vilnius, rugsėjo 6 d. (ELTA). Baigėsi visą mėnesį trukęs originaliausias ir įdomiausias vasaros nuotraukos konkursas. Jį surengė skaitmeninės vaizdo apdorojimo įrangos gamintojas "Canon" ir "Delfi" interneto vartai. Konkurse galėjo dalyvauti visi šalies fotografijos mėgėjai.

Konkursas susilaukė didelio internetų susidomėjimo: į "Delfi" redakciją buvo atsiųsta daugiau kaip tūkstantis laiškų su 4 tūkst. 230 nuotraukų.

Konkursui pasibaigus, iš galybės nuotraukų rengėjai atrinko tris originaliausias ir įdomiausias. Pirmąją vietą užėmė unikali Mato Ramoškos nuotrauka "Aitvarai atostogauja" - pajūryje įamžinta vėjo į orą pakelta palapinė, kurią pagauti mėgina vienas palapinės gyventojas. Nuotraukos autorius apdovanotas pagrindiniu prizu - skaitmeniniu "Canon" fotoaparatu "PowerShot A100".

Antrą ir trečią vietas užėmė nuotraukos "Skrydis virš ežero" ir "Vasaros nakties siurprizas", kurių autoriai - Saulius Naruševičius ir Arnas Fokas. Jiems skiriami nuotaikingi "Canon" paguodos prizai, informuoja ELTA.

"Konkursas atskleidė, kad Lietuvos fotografijos mėgėjai yra kūrybingi ir atkaklūs, - sako "Canon" produkcijai Lietuvoje atstovaujančios bendrovės "Acme kompiuterių komponentai" direktorius Regimantas Buožius. - Daug nuotraukų yra tikrai unikalios - užfiksuoti tokie momentai, kokie dažniausiai gyvenime nepasikartoja. Tai rodo, kad fotoaparatas vis dažniau lydi mus atostogaujant, keliaujant ar tiesiog leidžiant laisvą laiką".

Ateityje "Canon" planuoja ir toliau remti įvairias menines ir socialines iniciatyvas Lietuvoje.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL TO EAST EUROPE

passports - visas - prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN
Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, teikianti jaukią atmosferą rūdiesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

• Įstatymas Aukštaitijos aludariams. Seimo narė socialdemokratė Birutė Vėsaitė siūlo panaikinti draudimą realizuoti firminėse gamybos įmonių parduotuvėse pilstomą alų, kurio tūrinė etilo alkoholio koncentracija viršija 6 procentus. Pataisos iniciatorė tik, kad šio draudimo panaikinimas palengvintų smulkiųjų alaus gamintojų veiklą ir padėtų jiems išlikti Šiaurės Aukštaitijos regione, kuris nuo seno garsėja stipraus alaus gamyba.

Pasak jos, Pasvalio, Pakruojo, Biržų rajonai turi ilgametės naminio alaus gamybos tradicijas, jis įtrauktas į kulinarinio paveldo sąrašą. B.Vėsaitė pabrėžia, kad šiuose rajonuose veikia daug smulkių alaus da-

ryklų, gaminančių iki 100 tūkst. dekalitų alaus per metus, kuriose dirba per 1 tūkst. žmonių. Įstatymo pataisą inicijavusi parlamentarė pažymi, kad ten smulkiosios alaus daryklos išliko konkurencingos, išsilaikė su savo produkcijos specifika, pasiūla rinkoje, taip pat padeda spręsti šiuose rajonuose nedarbo problemas.

• Panevėžiui - 500. Rusėjo 7-ąją Panevėžyje bus iškilmingai paskelbti prasidedantys 500-ieji miesto gyvavimo metai. Rengiamą šventę organizatoriai vadina jubiliejaus generaline repeticija. Šventiniai renginiai vyks visame mieste, bus surengtas karnavalas, kuriame žygiuos per 2

tūkst. žmonių. Pirmą kartą nuskaubės ir specialiai šventei sukurti muzikiniai kūriniai. Senamiesčio gatvės gyventojai rengia nuotraukų parodą, kurią vėliau ketina atiduoti miesto muziejui.

• Kaltinimą dėl ketvirčio milijono litų iššvaistymo prokuratūra pareiškė "Mažeikių naftos" vyriausiojo finansininko pavaduotojai Vitai Petrošienei. Lietuvos prokuratūra kaltinimą dėl apšvaistymo pateikė ir buvusiam "Mažeikių naftos" komercijos direktoriaus pavaduotojui Alvydui Balčiūnui. Šioje baudžiamojoje byloje kaltinimai jau pateikti septyniems asmenims.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

**SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ**

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)